

ACG 404

1. LIST HLAVNÉHO PREDSTAVENÉHO

„Povolal k sebe tých, ktorých sám chcel, a oni prišli k nemu.“ (Mk 3, 13)

Pri príležitosti 150. výročia založenia saleziánskej kongregácie

1 Gesto veľkého významu

- 1.1 Všetko sa začalo v Máriinom mene
- 1.2 Dni očakávania
- 1.3 Chlapci z pochmúrneho pásma v okolí Turína

2 Zakladateľ don Bosco pre mladých a s mladými

- 2.1 Veľká udalosť
- 2.2 Naši mladí otcovia zakladatelia
- 2.3 Zapojiť dnešných mladých:
 - a) Don Bosco vytušil, že správnou cestou jeho kongregácie bola cesta mladosti
 - b) Don Bosco nemal strach povolať svojich mladých do odvážnych a ľudsky povedané, až opovážlivých podujatí
 - c) Družina Nepoškvrnenej, ktorú založil Dominik Savio, bola úrodnou pôdou, kde klíčili prvé semenka saleziánskeho rozkvetu

3 Zasnivení Bohu v mladých

- 3.1 Synovia *zasvätených* zakladateľov
- 3.2 Ponaučenia dona Bosca určené jeho saleziánom

4 Naše stanovy, cesta vernosti

- 4.1 Prvá fotografia, ktorú si želal don Bosco
- 4.2 Dlhá a trnitá cesta
- 4.3 Posvätnosť stanov schválených Cirkvou
- 4.4 Neutíchajúci refrén dona Bosca a dona Ruu
- 4.5 Obnova stanov
- 4.6 Slová z testamentu

5 Don Bosco, zakladateľ „širokého hnutia osôb, ktoré rozličným spôsobom pracujú na spásu mládeže“ (S 5)

- 5.1 „Synovia oratória rozídení po celom svete“
- 5.2 Široké hnutie saleziánskej rodiny
- 5.3 To, čo don Bosco počul a videl

Záver

Rím 25. marca 2009
Slávnosť Zvestovania Pána

Drahí spolubratia,

v ostatných troch mesiacoch sa po liste, ktorý som vám poslal, odohralo v živote našej kongregácie niekoľko veľmi významných udalostí. Okrem obvyklej práce hlavnej rady na jej zimnom zasadnutí 2008/2009 sme usporiadali medzinárodný kongres na tému *Preventívny systém a ľudské práva*, potom Dni saleziánskej spirituality v rámci saleziánskej rodiny a v našom užšom kruhu, ale nie menej významné udalosti, moja návšteva v troch provinciách na juhu Indie: Chennai, Tiruchi a Bangalúr.

Prostredníctvom ANS ste boli priebežne informovaní, preto tieto návštevy nebudem komentovať. Okrem toho, som presvedčený, že účastníci spomínaných podujatí (kongres a Dni saleziánskej spirituality) – informovali spolubratov vo svojich provinciách o tom, čo prežili, o reflexiách, ktoré prebehli, aj o návrhoch a cieľoch, ktoré z nich vzišli.

Teším sa, že znovu môžem s vami komunikovať, a to práve v deň slávnosti Zvestovania Pána. Táto udalosť jasne poukazuje na skutočnosť, že náš život je povolanie. Človek ako osoba, jeho bytie i jeho principiálne vzťahy sú vo Svätom písme definované na báze toho, že je Božím stvorením. Nezjavuje to poníženie alebo závislosť človeka, ale nezištnú a kreatívnu Božiu lásku. To možno pochopiť len na základe uvedomenia si, že človek sám osebe nemá dôvod na svoju existenciu ani na svoju realizáciu. Jeho existencia je dar.

Je postavený do vzťahu s Bohom, má teda opätovať vzťah Boha k človeku. Bez tejto spätosti jeho život nemá zmysel. To, čo je mimo neho, čo precituje a po čom túži, je absolútne, ale nie abstraktné alebo cudzie, ale absolútne, ktoré je prameňom jeho života a ktoré ho volá k sebe. Celá história vyvoleného Božieho národa sa prezentuje ako kľúč k takémuto poznaniu: iniciatíva Božej lásky, postoj človeka k nej, život ako rozuzlenie existencie v perspektíve pozvania a odpovede, ako zachytenie volania. Označenie človeka za stvorenie sa teda automaticky spája so skutočnosťou, že Boh volá. „Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova,“ odpovedala Mária anjelovi. Dar života je vlastne projekt a objavujeme ho vtedy, keď vedieme dialóg sami so sebou, s našimi dejinami, s Bohom... A toto všetko od nás žiada osobnú odpoveď! Táto skutočnosť definuje postavenie človeka vo svete a vzhľadom na každé bytie, ktoré sa v ňom nachádza.

Skutočnosti v tomto svete nemôžu naplniť túžby človeka a človek im nemá byť podriadený. Zmyslom života je zmluva medzi Bohom a svojím ľudom, ktorá je nezištným obnovením vyvolenia zo strany Boha. Človek si ju musí uvedomiť a prijať ako projekt života, vedený Slovom, ktoré ho volá a stavia pred rozhodnutie.

Kresťanské povolanie nie je nejaký luxusný dodatok alebo doplnok zameraný na plnšie realizovanie sa človeka, ktoré by spočívalo v niečom inom. Ide skôr o jeho skutočné a jednoduché naplnenie, o neodmysliteľnú podmienku autenticity a plnosti, o uspokojenie najradikálnejších požiadaviek, tých, na ktorých spočíva samotná štruktúra jeho existencie ako stvorenia. Rovnako teda platí, že stať sa súčasťou dynamického rozvoja kráľovstva, k čomu Ježiš pozval svojich učeníkov, je jedinou formou existencie, ktorá zodpovedá osudu človeka na tomto svete a aj mimo neho. Život sa teda uskutočňuje ako dar, volanie a projekt.

Drahí spolubratia, začiatok môjho listu som chcel ukotviť v slávnosti Zvestovania Pána. Vnímam ho ako komentár verša z Markovho evanjelia, ktorý je aj titulom tohto listu. Tento krátky text je len jeden verš, ale obsahuje schematický spôsob dozretia a uskutočnenia Ježišovej túžby povolať skupinu ľudí, aby boli s ním a aby im umožnil podieľať sa na svojej misii v prospech ľudstva.

Táto epizóda je ústrednou epizódou Markovho evanjelia, pretože hovorí o vytvorení skupiny Dvanástich. Ježiš sa stal hneď na začiatku svojho verejného vystúpenia misionárom Božieho kráľovstva v dedinkách v Galilei, potom povolal prvých štyroch učeníkov a až neskôr ustanovil Dvanástich. Na rozdiel od prvého povolania, ktoré bolo naliehavým pozvaním dvoch súrodeneckých dvojíc (porov. *Mk* 1, 16 – 20), povolanie Dvanástich sa prezentuje ako strohý príkaz, ovocie jeho osobného rozhodnutia: „Ježiš povolal k sebe tých, ktorých sám chcel, volal ich so sebou na vrchu, aby prišli k nemu a boli s ním“ (*Mk* 3, 14 – 19). Kvôli tomu sa musia vyčleniť

zo zástupu, ktorý ho nasleduje. Skupina Dvanástich sa rodí s presnými úlohami: byť s ním, aby sa potom mohli stať jeho vyslancami. Dvanásti sú teda medzi prvými povolnými, tí, ktorých Ježiš chce mať stále po svojom boku. Byť s ním je ich prvoradou povinnosťou, potom príde poslanie. Pre každého apoštola je na prvom mieste spolužitie s Ježišom a až potom nasleduje jeho poslanie. Ježiša môžu prezentovať iba jeho priatelia, tí, ktorí ho dôverne poznajú. Ježiš nezvykne dávať svoje poslanie tým, ktorí neprežívajú s ním jeho život (porov. *Sk 1, 21 – 22*).

Myslím, že táto úvaha je dobrým úvodom k pochopeniu významu a perspektívy 150. výročia založenia saleziánskej kongregácie. „Oficiálnemu založeniu kongregácie predchádza reálne založenie, ktoré sa viaže na dátum založenia malého Oratória svätého Františka Saleského. Túto skutočnosť viackrát potvrdil don Bosco i jeho prví spolupracovníci.“¹

To, čo don Bosco urobil, keď zvolal skupinu chlapcov z oratória na Valdoccu, a ich odpoveď na jeho pozvanie boli vskutku evanjeliovou skúsenosťou, ktorá má veľkú symbolickú hodnotu: tak ako Ježiš, aj don Bosco povolal k sebe niektorých mladíkov, ktorí mu boli blízki, a pozval ich prežívať s ním svoj život, svoje sny a svoje poslanie. Aj don Bosco, podobne ako Ježiš, našiel svojich spolupracovníkov medzi tými, ktorí boli po jeho boku, a chcel, aby boli s ním, a to aj napriek tomu, že boli veľmi mladí. Práve to však bolo prirodzeným predpokladom toho, aby boli pozvaní.

1 GESTO VEĽKÉHO VÝZNAMU²

Veľmi by som chcel, drahí spolubratia, aby sme v tomto jubilejnom roku chválili Pána a ďakovali mu, že bol voči nám taký veľkodušný. Prosme ho, aby v nás podnietil potrebu hlboko obnoviť svoj život a poslanie a znovu prežívať to, čo sa udialo 18. decembra 1859. V tento deň don Bosco v intímnej atmosfére svojej skromnej izby položil základy vzniku spoločnosti, ktorá sa neskôr nazvala Spoločnosť svätého Františka Saleského. Uskutočnil tak to, čo už dlho nosil v srdci³ – od roku 1841, od svojej vysviacky a vstupu do konviktu, ako to neskôr viackrát napísal.⁴ Kongregácia sa nezrodila preto, aby tu bolo nejaké dielo, ale preto, aby ho udržala a rozvinula; zrodila sa medzi mladými a s mladými, ktorým sa don Bosco venoval.

Je to teda pekný príbeh a mali by sme si ho pamätať. Keď ho budeme rozprávať, môžeme si uvedomiť, že je veľmi významný a mali by sme ho nanovo realizovať.

1.1 Všetko sa začalo v Máriinom mene

8. decembra 1859 na Valdoccu prežívali sviatok Nepoškvrnenej Panny Márie radostne a slávnostne. V dome dona Bosca bolo ubytovaných 184 chlapcov a tí boli dušou asi tisícky tých, ktorí prichádzali do sviatočného oratória a zaplňali dvor i okolité lúky. Spievali, modlili sa, prijímali Eucharistiu počas svätej omše celebrovanej donom Boscom. Keď si pochutnali na výdatnom občerstvení, ktoré na takýchto slávnostiach nikdy nechýbalo, rozdelili sa do skupín.

¹ DESRAMAUT, F.: *Don Bosco fondatore*. (Zakladateľ don Bosco.) In: MIDALI, M. (zostavil): *Don Bosco, fondatore della Famiglia Salesiana*. Atti del Simposio. Rím 22. – 26. januára 1989, s. 125.

² DESRAMAUT, F.: *Don Bosco en son temps (1815 – 1888)*. (Don Bosco vo svojej dobe...). Turín. SEI 1996, s. 571.

³ Už v roku 1850 „sa don Bosco zaoberal myšlienkou založenia kongregácie... Často hovorieval mladým o výhodách spoločného života... Vždy si však počínal veľmi opatrne, hovoril nepriamo a nikdy nespomínal rehoľný život“ (*MB IV*, s. 424 – 425).

⁴ „Naša spoločnosť v skutočnosti začala fungovať v roku 1841“ (*MB X*, s. 661; porov. *MB VIII*, s. 809). Jeho dielo *Riassunto della Pia Società di S. Francesco di Sales, nel 23 febbraio 1874 (Stručné dejiny nábožnej Spoločnosti svätého Františka Saleského...)* sa začína týmito slovami: „Táto nábožná spoločnosť má za sebou tridsaťtriročnú existenciu.“ Porov. BRAIDO, P.: *Don Bosco per i giovani: L' Oratorio. Una Congregazione degli oratori*. (Don Bosco pre mladých: Oratórium. Kongregácia zameraná na oratória.) Documenti. Rím. LAS 1988, s. 147.

V niektorých sa hrali, v iných sa učili náboženstvo. Mnohým sa podarilo porozprávať sa s donom Boscom o svojej práci, rodine, ťažkostiach aj o svojej budúcnosti.

Večer sa priestorom rozliehali dlhé rozlúčkové spevy. Hoci don Bosco bol unavený, žiaril radosťou. Vo svojom, v tom čase už tradičnom večernom slovku poďakoval Panne Márii a všetkým za nádherný deň. Potom chlapcom z Valdocca a ich asistentom-animátorom (podľa vtedajšieho zvyku mali na sebe čiernu reverendu) adresoval krátky oznam, ktorý zvýšil tep srdca aspoň dvadsiatim z nich. „Don Bosco v ten večer verejne vyhlásil, že na druhý deň, v piatok, len čo sa chlapci uložia spať, bude mať špeciálnu prednášku vo svojej izbe. Tí, čo sa ich to týkalo, hneď pochopili. Kňazi, klerici a laici, ktorí spolu s donom Boscom prežívali všetko, s čím sa v oratóriu namáhal, a poznali jeho tajomstvá, vytušili, že toto stretnutie bude zvlášť dôležité.“⁵

Večer 9. decembra, po tradične namáhavom dni modlitby, štúdia, práce a zábavy, zaplnilo izbičku dona Bosca devätnásť mladých. Kronika dona Lemoyne a zápis zo stretnutia, ktorý prepísal don Amadei, hovoria, že na začiatku don Bosco vzýval Ducha Svätého, prosil o príhovor Panny Márie a potom podal prítomným ucelený výklad toho, o čom im už hovoril na predchádzajúcich prednáškach.

Potom „s evidentným pohnutím oznámil, že nastal čas dať formu spoločnosti, o ktorej už dlhý čas premýšľal a ktorá bola popri všetkom inom jeho hlavnou starosťou. Podporil ju a schválil aj Pius IX. a v podstate už existuje v rámci pravidiel spolupráce v domu, ktoré vlastne väčšina prítomných už prijala, aspoň v duchu, niektorí dokonca urobili dočasný prísľub zachovávať ich. Nastal teda čas opýtať sa všetkých, či sa chcú zapísať do nábožnej spoločnosti, ktorá by si vzala, lepšie povedané, zachovala meno svätého Františka Saleského ako svojho hlavného patróna“.⁶

Kongregácia predstavuje rozhodujúcu silu existencie oratória a môžu sa do nej zapísať len tí, čo to dôkladne zvážili, majú úmysel zasvätiť sa Bohu, neskôr zložiť sľub čistoty, chudoby a poslušnosti, a tak venovať svoj život opustenej a ohrozenej mládeži. „Preto na nasledujúcu prednášku nech prídu len tí, ktorí zamýšľajú vstúpiť do takejto spoločnosti.“⁷ Iniciatíva dona Bosca sa zrodila z naliehavej nevyhnutnosti zabezpečiť si dôveryhodných spolupracovníkov, nebola však len niečím náhodným, ale pokračovaním výchovného procesu, ktorý sa odohrával už aspoň desať rokov a celý rok sa opieral aj o konkrétny projekt – o prvý návrh *saleziánskych stanov* z roku 1858.⁸ „Napriek tomu,“ dodáva don Lemoyne, „don Bosco dal všetkým celý týždeň na rozmyslenie, aby sa mohli o tejto dôležitej veci poradiť s Bohom (...) a napokon sa zhromaždenie rozišlo v hlbokom tichu.“⁹

1.2 Dni očakávania

Nasledujúce dni boli navonok plné zvyčajných prác, ale v srdci a v mysli tých dvadsiatich boli poznačené aj nezvyčajným napätím.

Prvý, kto sa intenzívne modlil a očakával, bol don Bosco. Už viac rokov diskkrétne pozýval niektorých spomedzi svojich najlepších chlapcov, aby zostali s ním. Mnohí mu to aj sľúbili, ale potom si to rozmysleli. Don Lemoyne píše: „Nikto si nevie ani len predstaviť,“ hovoril don Bosco, „vnútorný odpor, antipatie, znechutenia, sklamania, trpkosti a nevďačnosť, ktoré sa plným priehrštím dostali oratóriu v prvých dvadsiatich rokoch.“ Chlapci, ktorých si don Bosco vyvolil, mu sľúbili, že zostanú a budú pomáhať, ale to bolo len preto, aby mohli dokončiť svoje štúdiá. Keď ich

⁵ MB VI, s. 333. Porov. *Documenti VII*, s. 35.

⁶ AMADEI, A.: *Un altro Don Bosco. Il servo di Dio Don Rua*. (Druhý don Bosco. Boží služobník don Rua.) Turín. SEI 1934, s. 73.

⁷ AMADEI, A.: *Un altro Don Bosco. Il servo di Dio Don Rua*, s. 73.

⁸ Porov. BOSCO, G.: *Costituzioni della Società di S. Francesco di Sales (1858 – 1875)*. Testi critici a cura di F. MOTTO. (Konštitúcie Spoločnosti svätého Františka Saleského...) Kritické texty spracované pod vedením F. MOTTA. Rim. LAS 1982.

⁹ MB VI, s. 334.

zavřšili, našli si tisíc dôvodov na to, aby sa oslobodili od svojho sľubu. Po mnohých neúspešných pokusoch sa mu podarilo získať si osem mladých chlapcov. Stali sa jeho klerikmi, ale aj tak čoskoro opustili oratórium. Našli sa aj takí, ktorí práve v deň svojej kňazskej vysviacky alebo večer po svojej prvej svätej omši rezolútne vyhlásili, že život v oratóriu nie je pre nich, a odišli.¹⁰

Kanonik a farár Giacinto Ballezio, odchovanec dona Bosca a desiaty svedok na procese jeho blahorečenia, vyhlásil pod prísahou: „Bol presvedčený, že dosiahol svoj cieľ, keď videl svojich chovancov vstupovať do seminára alebo stať sa farármí... Mal radosť a bol spokojný, že sú v takejto službe. Predsa však nemožno zamlčať, že niektoré neúprimné reakcie boli veľmi trpké, pretože mnohých mladých zahrnul svojimi dobrodeniami a dal ich vyštudovať za drahé peniaze, aby získali tituly platné pred štátom... Ale sám sa na to pred inými nikdy nestáažoval.“¹¹

Iným spôsobom, ale rovnako intenzívne sa modlili a rozmýšľali aj devätnásť pozvaní, keď sa čakalo na ich odpoveď. Spoločnosť, do ktorej ich don Bosco pozýval zapísať sa a dal im prísľub veľkodušnej poslušnosti, bola rehoľná spoločnosť, kongregácia, taká ako tie, ktoré zrušili Rattazziho zákony pred štyri rokmi (29. mája 1855). Zo seminárov a z rehoľných domov boli vyhnaní všetci bohoslovci a rehoľníci. Liberálna tlač ich nemilosrdne označila za polovičných ľudí a príživníkov spoločnosti. Ostatných vyzývala, aby ich rozšliapali ako škodlivú chrobač. Keď don Bosco chcel dať svojmu oratóriu dušu, žiadal týchto mladých, aby spolu vytvorili rehoľnú rodinu, ktorá by podliehala poslušnosti voči nemu, s možnosťou časom sa zasvätiť Bohu sľubmi čistoty, chudoby a poslušnosti. Niektorí z nich (potajomky a po dohode s donom Boscom) to robili už niekoľko rokov.

Boli veľmi mladí a teraz išlo o to, aby jediným slovom rozhodli o celom svojom živote a postavili ho na dôvere v dona Bosca. Doteraz boli viazaní len prísľubom alebo sľubom, že budú s donom Boscom a budú pomáhať pri práci v oratóriu. Niektorí z nich boli veľmi neistí. Don Lemoyne píše: „Viacerí sa polohlasne vyjadrili: ‚Don Bosco chce z nás všetkých urobiť mníchov.‘“¹²

Giuseppe Buzzetti (27 rokov), mladý murár z Caronna, jeden z prvých chlapcov v oratóriu, našiel pri donovi Boscovi a v jeho oratóriu celý svoj svet i život. Don Bosco bol pre neho všetkým: na jeho pozvanie rok nosil reverendu ako klerik a bol ochotný stať sa aj kňazom. Ale byť mníchom? To nie, na to sa necítil. (Saleziánom sa stal až v roku 1877.)

Michele Rua (22 rokov) nemal pochybnosti. Don Bosco ho pozval a pre neho, ako vždy, to bol rozkaz. Na druhý deň odišiel do Misijného domu na duchovné cvičenia a 11. decembra prijal nižšie svätenia a 17. decembra subdiakonát.

Giovanni Cagliero (21 rokov) však pochybnosti mal, a nie malé. Don Lemoyne píše (tieto riadky boli publikované v roku 1907, v čase, keď Cagliero ešte žil): „Dlhé hodiny sa prechádzal po podlubi, znepokojovali ho rozličné myšlienky. Napokon sa obrátil na jedného zo svojich priateľov a vyhlásil: ‚Mních alebo nemních, aj tak je to to isté. Som rozhodnutý, ako som vždy bol, nikdy neopustím dona Bosca.‘ Potom napísal lístok donovi Boscovi, v ktorom uviedol, že sa úplne podriaďuje jeho vedeniu a jeho rozhodnutiam. A keď ho don Bosco stretol, pozrel sa naňho s úsmevom a hovoril: ‚Pod', pod', toto je tvoja cesta.‘“¹³

1.3 Chlapci z pochmúrneho pásma v okolí Turína

Don Bosco ich však nepozýval len preto, aby svoj život postavili na ňom, ale aby sa rozhodli zasvätiť svoj život Bohu pre mladých, opustených a ohrozených, ktorí sa tam v Turíne pred ich

¹⁰ MB V, s. 404 – 405.

¹¹ MB V, s. 406.

¹² MB VI, s. 334.

¹³ MB VI, s. 334 – 335.

očami, ale aj na mnohých iných miestach bez pomoci strácali. Chcel z nich mať „kvalifikovaných pracovníkov pre dielo svojho oratória, ktoré sa malo rozvinúť a pokračovať“.¹⁴

Mesto Turín zažívalo v tých rokoch prudký rozmach. V jeho severnej časti sa chaoticky stavali baraky a provizórne bývania pre chudobných prisťahovalcov za prácou, ktoré postupne vytvárali pochmúrne pásma obkolesujúce celé mesto. Silnela vlna príchodov celých rodín z vidieka, aby tu hľadali svoje šťastie. Často prichádzali mladí len sami. Našli si miesto hocikde, aj v neľudských podmienkach primitívnej kanalizácie pri rieke Dora, kadiaľ prúdila špina z mesta. Prijímali ich do práce, ktorá sa naskytovala prevažne na juhu mesta: v manufaktúrach, vo výrobe tkanív a pri spracovaní kože, pri pálení tehál a vo fabrikách. Ale nie všetci mladí boli schopní vydržať vysoké pracovné tempo (väčšina pracovníkov mala 18-19 rokov). Keď boli málo produktívni, vyhadzovali ich z práce a končili na ulici. V zúfalom úsilí prežiť vytvárali rôzne bandy, žili z krádeží na trhoch, brali tašky nakupujúcim gazdinám, kradli peniaze bohatým obchodníkom a boli v ustavičnom konflikte s políciou, ktorá ich hľadala a keď len trochu mohla, dávala ich do väzenia.

Konkrétnou pomocou týmto mladým (ale tiež dievčatám, chorým a nevládnym) z pochmúrneho pásma Turína poslúžili štyri diela, ktoré viedli veľké kresťanské osobnosti tohto mesta: don Giovanni Cocchi, kanonik Giuseppe Cottolengo, markíza Barolová a don Bosco.¹⁵

Oratórium chudobného dona Bosca, ktoré začalo pôsobiť pred dvanástimi rokmi v jednej šope, podnietilo vznik večernej školy, vyučovanie v dielňach a vznikol tu aj dom, kde mohli bývať robotníci a študenti. V roku 1859 umožnilo ubytovať sa 184 chudobným chlapcom, v nasledujúcom roku ich malo byť 355.¹⁶

V nedeľu poskytovalo oratórium kresťanský život, radosť, vzdelanie a priateľstvo s donom Boscom asi tisícke mladých. Kvôli tejto konkrétnej pomoci mladým, ktorí boli dezorientovaní v živote, hladní po chlebe i po Bohu, don Bosco túžil po vzniku Spoločnosti svätého Františka Saleského.

2 ZAKLADATEĽ DON BOSCO PRE MLADÝCH A S MLADÝMI

„Don Bosco nemohol a ani nechcel pripojiť k eventuálnej náboženskej spoločnosti dôležité jadro vytvorené z dospelých spolupracovníkov, ktorí už pracovali v troch oratóriách.“¹⁷ Uvedomoval si, že účinnejšie by bolo založiť stabilnú skupinu zasvätených Bohu, ktorí by mohli slúžiť mladým v problémoch, ako mať skupinu dobrovoľníkov, ktorí dnes sú tu a zajtra ich už niet. A aby to mohol zrealizovať, začal myslieť na svojich mladých, na tých, „ktorí viac či menej strávili posledné roky v oratóriu s donom Boscom“.¹⁸

2.1 Veľká udalosť

18. decembra 1859 bola nedeľa. Don Bosco zavŕšil sviatočný deň prežitý medzi mladými tak, ako to zvykol robiť na sviatok Nepoškvrnenej a každú nedeľu. Potom zavolať tých, ktorí sa rozhodli vstúpiť do Nábožnej spoločnosti svätého Františka Saleského.

¹⁴ ALBERDI, R.: *Don Bosco, fondatore dei salesiani*. (Don Bosco, zakladateľ saleziánov.) In: MIDALI, M. (zostavil): *Don Bosco Fondatore della Famiglia Salesiana*. Atti del Simposio. Rím 26. – 28. januára 1989, s. 171.

¹⁵ Stručný opis sociálnej situácie v Turíne v roku 1840 môžeme nájsť v diele LENTI, A. J.: *Don Bosco. History and Spirit, II: Birth and Early Development of Don Bosco's Oratory*. (Don Bosco. História a duchovnosť. II. diel: Zrod a počiatky oratória dona Bosca.) Editor GIRAUDO, A. Rím. LAS 2007, s. 6 – 26.

¹⁶ Porov. STELLA, P.: *Don Bosco nella Storia economica e sociale (1815 – 1879)*. (Don Bosco v ekonomických a sociálnych dejinách...) Rím. LAS 1980, s. 175.

¹⁷ BRAIDO, P.: *Don Bosco, prete dei giovani nel secolo delle liberté*. (Don Bosco, kňaz pre mladých v storočí slobôd.) Vol. I. Rím. LAS 2003, s. 439.

¹⁸ STELLA, P.: *Don Bosco nella Storia economica e sociale*, s. 295.

Bolo dvadsaťjeden hodín, po večerných modlitbách. Miestom stretnutia bola izba dona Bosca. Po niekoľkých minútach sa tam zišlo 18 ľudí, vrátane dona Bosca, dvaja chýbali. Zhromaždilo sa teda 17 ľudí: jeden kňaz (47 rokov), jeden diakon (24 rokov), jeden subdiakon (22 rokov), trinásť klerikov (vo veku od 15 do 21 rokov) a jeden mladučký študent.

Strohý zápis, podpísaný donom Alasonattim a donom Boscom,¹⁹ „je podmanivo jednoduchý dokument, ktorý obsahuje prvý oficiálny záznam saleziánskej spoločnosti“.²⁰ Čítame v ňom toto:

(Zhromaždili sme sa) všetci v jednom duchu a s cieľom podnieť a udržať ducha pravej lásky, ktorý sa vyžaduje v oratóriách pre opustenú a ohrozenú mládež, v týchto ťažkých časoch zvädzanú tisícimi spôsobmi na škodu spoločnosti a upadajúcu do bezbožnosti. A to sa odzrkadlilo v túžbe zjednotiť svoje sily v spoločnosti alebo kongregácii zacielenej na vzájomnú pomoc pri posväcovaní sa, pri podnecovaní všetko robiť na Božiu slávu a pre spásu duší, najmä tých, ktorí to najviac potrebujú, pri vyučovaní a výchove mladých. Návrh bol jedhlasne schválený, potom nasledovala krátka modlitba s prosbou o svetlo Ducha Svätého. Stretnutie pokračovalo voľbou členov, ktorí mali tvoriť vedenie tejto aj ďalších spoločností, ak sa bude páčiť Bohu podporovanie ich rastu.

Jedhlasne poprosili (*dona Bosca*) iniciátora a inšpirátora, aby prijal funkciu hlavného predstaveného, pretože to nikomu neprináleží viac ako práve jemu. On ponuku akceptoval, ale pod podmienkou, že bude mať právo zvoliť si svojho prefekta (*vikára a administrátora*). A keďže nik nebol proti, vyhlásil, že sa mu zdá vhodné zveriť úrad prefekta tomu, kto zapisuje (*don Alasonatti*), ktorý sa od tej chvíle ujal tejto úlohy v dome.

Vzápätí sa začala voľba ďalších členov vedenia. Najrýchlejšou formou bolo tajné hlasovanie. A tak sa pristúpilo k voľbe duchovného vodcu, ekonóma a troch radcov. Tí všetci mali byť pripojení k dvom členom, ktorí už boli zvolení (*hlavný predstavený a prefekt*).

(...) voľba duchovného vodcu jedhlasne padla na klerika subdiakona Micheleho Ruu, ktorý túto ponuku neodmietol. Rovnako prebehla aj voľba ekonóma, ktorým sa stal diakon Angelo Savio a svoju úlohu takisto prijal.

Zostávalo ešte zvoliť troch radcov: prvý, po tradičnej voľbe, bol (*vybraný*) klerik Cagliero, Giovanni; druhým radcom sa stal klerik Giovanni Bonetti; pri hlasovaní tretieho radcu dostali rovnaký počet hlasov dvaja klerici – Ghivarello Carlo a Provera Francesco, preto bolo treba pristúpiť k novej voľbe, ktorá sa skončilo prevahou hlasov pre klerika Ghivarella. A tak bolo definitívne ustanovené vedenie našej spoločnosti (*ktoré neskôr dostalo názov hlavná rada*).

Po tom všetkom, ako to tu bolo doteraz opísané, boli ešte raz prečítaní všetci zvolení, a keď sa uznala platnosť ich úradu, všetci sa jedhlasne uzniesli na tom, aby sa uchoval originál podpísaný hlavným predstaveným a sekretárom.

Kňaz Bosco Gio.
Alasonatti Vittorio, kňaz prefekt

2.2 Naši mladí otcovia zakladatelia

Takto sa zrodila saleziánska spoločnosť. Takto sme sa narodili my. Títo osemnásť sú naši otcovia zakladatelia, väčšinou veľmi mladí, okrem dona Alasonattiho, ktorý mal 47 rokov, a dona

¹⁹ Porov. GONZÁLEZ, J. G.: *Acta de fundación de la Sociedad de S. Francisco de Sales. 18 Diciembre de 1859.*

(Úradné spisy o založení Spoločnosti svätého Františka Saleského. 18. december 1859.) RSS 52 (2008), s. 335 – 336.

²⁰ CERIA, E.: *Annali della Società Salesiana, dalle origini alla morte di S. Giovanni Bosco (1841 – 1888).* (Dejiny saleziánskej spoločnosti od počiatkov až po smrť dona Bosca...) Turín. SEI 1961, s. 33.

Bosca, ktorý mal 44 rokov. Don Rua, katechéta spoločnosti, mal 22 rokov, ekonóm don Savio 24 rokov a radcovia, ešte klerici, boli všetci dvadsiatnici.

Zdá sa mi vhodné načrtnúť aspoň základný profil našich zakladateľov, aby sme si ich zachovali v srdci a v mysli spolu s donom Boscom. Oni sú časťou života dona Bosca a dejín kongregácie, čiže našich dejín.

• **Vittorio Alasonatti**, 47 rokov

Jediný starší ako don Bosco. Ako kňaz obľúbený a prísny zároveň, 19 rokov učil deti na základnej škole v Avigliane, kde sa narodil 15. novembra 1812. Don Bosco s ním najskôr žartoval a podpichoval ho (boli spolužiakmi v turínskom kňazskom konvikte), až ho napokon presvedčil, aby prišiel do oratória a „pomohol mu pomodliť sa breviár“ medzi dvesto chlapcami bývajúcimi v oratóriu a ďalšou tisícokou galganov, ktorí tam prichádzali z okolia („To je niečo iné ako tvoja školička“, žartoval don Bosco.).

Prišiel na vigíliu sviatku Nanebovzatia Panny Márie v roku 1854. Stále sa dona Bosca žartom pýtal: „Kde sa môžem pomodliť breviár?“ Don Bosco mu mohol zveriť materiálnu starostlivosť o svoje dielo, ktorú mal doteraz na starosti Giuseppe Buzzetti s mamou Margitou (v tom čase už bola vysilená; zomrela o dva roky). V roku 1855 bol po Michele Ruovi druhý, čo zložil súkromné (osobné) rehoľné sľuby do rúk dona Bosca. Saleziánske rehoľné sľuby skladal 14. mája 1862.

Pracoval neúnavne a v tichosti pre dona Bosca a saleziánsku spoločnosť ako jej prvý prefekt až do smrti, ktorá prišla v Lanze 7. októbra 1865. Mal 53 rokov.

• **Michele Rua**, 22 rokov

Narodil sa v Turíne 9. júna 1837 v robotníckej rodine. Keď mal 8 rokov, zomrel mu otec. Don Bosco ho očaril v čase, keď chodil do školy k školským bratom. Svedčil pod prisahou: „Pamätám sa, že keď nám don Bosco chodieval slúžiť svätú omšu (...), dokázal zelektrizovať celý početný zástup detí. Vyskakovali, opúšťali svoje miesta a tlačili sa okolo neho (...). Dosť dlho trvalo, kým sa mu podarilo dostať do sakristie. V takýchto chvíľach dobrí školskí bratia nemohli zamedziť zjavnému neporiadku a nechávali nás tak. Keď prišli iní kňazi, nábožní a vážení, nikdy nenarobili taký rozruch... Tajomstvo náklonnosti, ktorú deti prejavovali donovi Boscovi, spočívalo v činnejšej duchovnej láskavosti. Ony vycítili, že ju prináša ich dušiam.“²¹

Niekedy don Bosco zvykol dávať každému nejaký medailónik. Keď prišiel rad na Micheleho, don Bosco urobil jedno čudné gesto: pravú ruku položil na ľavú, akoby ju rezal, a pritom hovoril: „Vezmi si, Michelino, len si vezmi.“ Michele nerozumel, ale don Bosco mu to vysvetlil: „My dvaja sa budeme so všetkým deliť na polovicu.“

Do oratória vstúpil 25. septembra 1852 a klerické rúcho si obliekol 3. októbra 1852 v Becchi. Naozaj bol pravou rukou dona Bosca: 26. januára 1854 sa zúčastnil na zhromaždení, na ktorom úzka skupina spolupracovníkov dostala meno saleziáni. 25. marca 1855 (vo veku 18 rokov) sa stal prvým saleziánom, ktorý zložil súkromné sľuby do rúk dona Bosca. Ako študent teológie pomáhal v Oratóriu svätého Alojza a v roku 1858 sprevádzal dona Bosca na ceste do Ríma, ktorý tam šiel predstaviť pápežovi svoju kongregáciu. Ešte ako subdiakon bol zvolený za katechéta rodiacej sa spoločnosti. Kňazskú vysviacku prijal 29. júla 1860, večné sľuby skladal 15. novembra 1865. Ako 26-ročný získal diplom gymnaziálneho profesora a don Bosco ho poveril vedením prvého saleziánskeho domu mimo Turína – v Mirabelle Monferrato. V roku 1865 sa vrátil do Turína a v saleziánskom diele, ktoré sa čoraz viac rozširovalo, pôsobil ako „druhý don Bosco“. Jedného dňa mu don Bosco riekol: „Keby mi Boh bol povedal: ‚Predstav si mládenca ozdobeného všetkými cnosťami a s vynikajúcimi schopnosťami, po akých by si mohol len túžiť, a žiadaj si ho odo mňa. Ja ti ho dám.‘, nebol by som si predstavil nikoho iného ako dona Ruu.“²²

²¹ MB II, s. 316.

²² MB IV, s. 488.

Menovaný pápežom Levom XIII. sa v roku 1884 stal vikár dona Bosca prvým nástupcom zakladateľa a vyvíjal veľké úsilie, aby veľkú rodinu dona Bosca, ktorá sa rozširuje skutočne po celom svete, udržal v jednote a vernosti.

Keď don Bosco zomieral, po celom svete bolo roztrúsených 64 saleziánskych domov, o dvadsaťdva rokov neskôr, po smrti dona Ruu, ich bolo 341. Ešte v tom istom roku (1910) vyšiel aj jeho prvý životopis. Napísal ho Eliseo Battaglia a niesol titul, ktorý ho veľmi dobre charakterizoval – *Vládca dobroty*.

• Angelo Savio, 24 rokov

Bol to krajan dona Bosca a do oratória prišiel v pätnástich rokoch, presnejšie 4. novembra 1850. Už predtým sa poznal s „malým svätcom“ Dominikom Saviom (mladším od neho o niekoľko rokov), pretože vyrastali v susedných dedinách. Spomína: „Cez prázdniny som bol doma a nebol som veľmi zdravý. On prichádzal, aby ma potešil svojím príjemným správaním a milými slovami. Niekedy priviedol so sebou aj svojich dvoch bračkov. Pred definitívnym odchodom z oratória (1857) prišiel ku mne a naposledy sme sa objali.“ V roku 1859 sa ako diakon stal prvým hlavným ekonómom. Do tejto funkcie ho opäť zvolili v roku 1869 (v tom istom roku skladal večné sľuby) a následne v roku 1873. Od tohto momentu ho don Bosco poveril stavbou domov na pobreží Ligúrskeho mora a na Azúrovom pobreží: Alassio, Vallecrosia, Marsiglia. Potom ho poslal do Ríma, aby viedol práce na stavbe Chrámu Božského Srdca. Ako 50-ročný (1885) požiadal dona Bosca, aby mohol prestať pracovať „s múrmi a peniazmi“, a odišiel ako misionár do Patagónie, kde uskutočňoval dlhé apoštolské cesty. Bol neúnavný a horlivý, založil saleziánske diela aj v Čile, v Peru, v Paraguaji a v Brazílii.

Zomrel 17. mája 1893 počas výskumnej cesty v Ekvádore, kde bola saleziánom zverená nová misia. V sne o kolese (4. mája 1861) ho don Bosco videl v ďalekých krajoch. Jeho spolupracovníci si naňho spomínali ako na rehoľníka pohrúženého do modlitby.

• Giovanni Cagliero, 21 rokov

Narodil sa 11. januára 1838, pochádzal z toho istého kraja ako don Bosco, ktorého spoznal pri miništrovaní vo farskom kostole v Castelnouve d’Asti. Bol sirota po otcovi, no don Bosco v ňom videl inteligentného a výnimočného krištáľovo čistého chlapca.

Pri stretnutí s jeho matkou sa jej don Bosco humorne spýtal, či mu „nepredá“ svojho syna. Dostal rovnako humornú odpoveď – že synovia sa nepredávajú, ale darujú. Giovanni odprevadil dona Bosca pešo z Castelnouva až do Turína, popritom behal, kričal, skákal a zasypával dona Bosca každou svojou myšlienkou, spomienkou či túžbou. „Odvtedy už pred ním nemal žiadne tajomstvá.“

Keď ho don Bosco doviedol k mame Margite, tá sa len postťažovala, že už nemajú viac miesta. „Ale on je taký malý,“ zažartoval don Bosco, „že sa zmestí do košíka od keksíkov a ten potom položíme hore pod strop.“ Všetci traja sa na tom schuti zasmiali. Takto sa začal v roku 1851 Caglierov znamenitý saleziánsky život.

Patril do štvorice odchovancov, ktorí súhlasili s myšlienkou dona Bosca – založiť spoločnosť. Rehoľné sľuby skladal v roku 1862 a v tom istom roku prijal aj kňazskú vysviacku. Profesor teológie, neprekonateľný skladateľ hudby, prvý misionár dona Bosca, prvý saleziánsky biskup a kardinál – to bol Giovanni Cagliero. Spolu s Ruom tvorili dva stĺpy, o ktoré don Bosco oprel svoje veľké dielo.

Don Bosco „zazrel“ Caglierovu významnú budúcnosť, keď počas cholery v 1854 smrteľne ochorel. Chystal sa podať mu Eucharistiu ako viatikum, keď v tom uvidel, ako sa izba zaplnila svetlom, na chorého zostupovala holubica a jeho posteľ obkolesila skupina indiánov. Preto don Bosco bez zaváhania odniesol Eucharistiu preč so slovami: „Ty nezomrieš, ale pôjdeš ešte veľmi ďaleko...“

Zomrel v Ríme 28. februára 1926 a tam bol aj na Campo Verano pochovaný. Jeho telesné pozostatky boli v roku 1964 prenesené do Argentíny a sú uložené v katedrále vo Viedme.

• **Giovanni Bonetti**, 21 rokov

Prišiel do oratória v 1855 z Caramagna, malej dedinky v provincii Cuneo. Mal 17 rokov. Hneď sa spriatelil s Dominikom Saviom, ktorý bol od neho o štyri roky mladší. Don Bosco ho poslal spolu s Ruom, Cagliom, Saviom a ďalšími do školy k profesorovi Bonzaninovi. Každé ráno bolo treba prejsť cez Garibaldiho ulicu. Spomínal, ako tade chodieval v jednu tuhú zimu spolu s Dominikom počas fujavice.

14. mája 1862 zložil svoje prvé a o tri roky aj doživotné sľuby. Promoval na Štátnej univerzite v Turíne. Kňazom sa stal ako 26-ročný. Don Bosco, vidiac jeho talent a schopnosti novinára, z neho urobil prvého šéfredaktora *Bollettino Salesiano*, ktorý začal vychádzať v 1877. Na jeho stránkach don Bonetti po prvýkrát publikoval na pokračovanie dejiny oratória dona Bosca, pri ktorých čerpal z rukou písaných (vtedy ešte utajených) *Memórií* (Spomienok) dona Bosca. Tieto príbehy na pokračovanie (ako aj listy od misionárov zo zahraničia) zabezpečili *Bollettinu* popularitu. Ale don Bosco v rokoch 1875 až 1876 zanechal písanie *Memórií*, a tak zostali nedokončené. Don Bonetti ho však nájstojčivo nabádal, aby pokračoval. Práve jeho nájstojčivosti vďačíme za to, že sa don Bosco (napriek obrovským povinnostiam, ktoré ho zamestnávali) znovu podujal na písanie. „Príbehy na pokračovanie“ z *Bollettina* neskôr pozbieral a skompletizoval. Z nich vzišla kniha s názvom *Päť zábleskov z dejín saleziánskeho oratória* – prvý zdokumentovaný a veľmi žiadaný životopis dona Bosca.

Keď dona Cagliari vymenovali za biskupa, don Bonetti sa stal v 1886 jeho nástupcom ako duchovný vodca saleziánov a hlavný predstavený FMA.

Zomrel 5. júna 1891, mal len 53 rokov. Don Rua o ňom napísal: „Neúnavne činný apoštol, vzácny zástanca v boji za zveľadenie Božej slávy a spásy duší; láskavý potešiteľ i poradca.“

• **Carlo Ghivarello**, 24 rokov

Mal už 20 rokov, keď v Pino Torinese stretol dona Bosca a rozhodol sa prísť do jeho oratória (1855). Tu sa spoznal s Dominikom Saviom a stali sa z nich priatelia.

Prvé sľuby zložil v roku 1862. V deň jeho kňazskej vysviacky (1864) mu don Bosco povedal: „Počas svojho života budeš veľa sponedať.“ A naozaj, hoci ho všetci obdivovali ako robotníka, zručného konštruktéra či poľnohospodára, svoju vieru a otcovskú lásku mohol v spolupráci s Božou milosťou naplno vyjadriť vysluhovaním sviatosti zmierenia.

Bol sekretárom a hlavným radcom, v roku 1876 ho dokonca zvolili za hlavného ekonóma. Práve on sa pričínil o vystavanie malého stĺporadia a kaplnky vedľa izbičiek dona Bosca. O štyri roky ho don Bosco poslal riadiť sirotinec v Saint-Cyr vo Francúzsku a odtiaľ šiel do Mathi, kde dal postaviť prvé budovy budúcej papierne.

Ostatných dvadsaťpäť rokov strávil v San Benigno Canavese, kde založil veľkú technickú dielňu. Aj sem (ako všade inde predtým) priniesol nadšenie pre poľnohospodárstvo a pestovanie ovocia. Zomrel 28. februára 1913. Don Albera, druhý nástupca dona Bosca, o ňom napísal: „Jeho nadšenie a aktivita mali svoj zdroj a oporu v hlbokjej viere.“

• **Giovanni Battista Francesia**, 21 rokov

Narodil sa v San Giorgio Canavese 3. októbra 1838 a kvôli práci emigroval s rodičmi do Turína. V čase, keď ako 12-ročný pracoval v jednej fabrike v hrozných podmienkach, stretol dona Bosca v jeho nedeľnom oratóriu. O dva roky neskôr, v roku 1852, ho don Bosco prijal do svojho domu a Battistin (Krstiteľko), ako ho všetci volali, začal študovať, aby sa mohol stať kňazom. Zjednotený vždy s donom Boscom a bez akýchkoľvek pochybností sa stal prvým saleziánom s literárnym

vzdelaním („Aj keď mnohí po skončení školy opúšťajú dona Bosca, ja zostanem!“). Bol najmladším profesorom Dominika Savia a v jednej triede mal natlačených sedemdesiat žiakov (v tom čase bežný počet). S ľahkosťou písal prózu aj poéziu.

Prvé rehoľné sľuby zložil v roku 1862 a za kňaza bol vysvätený o rok nato. V rokoch 1878 až 1902 bol provinciálom. Don Bosco ho určil za cenzora Katolíckych listov a edície latinských a talianskych klasikov. Po tom, ako skontroloval a vydal dielo dona Bonettiho (ktorý zomrel nečakane) *Päť zábleskov z dejín saleziánskeho oratória* (1892), napísal aj on sám knižku *Krátky a ľudový životopis dona Jána Bosca* (1902). Mala 414 strán a vyšla v mnohých edíciách a prekladoch. Pre históriu kongregácie majú veľkú hodnotu aj mnohé krátke životopisy prvých zosnulých saleziánov.

Žil po boku dona Bosca 38 rokov. Jeho slová a viaceré spisy boli pokračovaním rozprávania malých a veľkých spomienok dona Bosca. Dožil sa 92 rokov; zomrel 17. januára 1930 v Turíne. Neraz ho don Bosco vo svojich snoch videl ako šedivého starca, posledného žijúceho z prvej generácie.

• **Francesco Provera, 23 rokov**

Narodil sa v Mirabelle Monferrato 4. decembra 1836. Dona Bosca spoznal až neskôr. Keďže „odjakživa sa chcel stať kňazom“, ako 22-ročný (dovtedy pomáhal otcovi s obchodovaním) sa predstavil donovi Boscovi. On mu bez váhania povedal: „Ti, ktorí chcú prísť ku mne, sa musia nechať uvariť.“ František sa trochu naľakal. Don Bosco pokračoval: „To znamená, že mi musíš dovoliť, aby som mohol byť absolútnym pánom tvojho srdca.“ „Ale ja nehľadám iné. Prišiel som len kvôli tomu...“

Kým študoval ako klerik, v nedeľnom oratóriu si počínal ako rozumný apoštol. Preto don Bosco hovorieval svojim klerikom: „Učte sa od neho. Je to veľký lovec duší.“ V druhom ročníku filozofie ho poveril vyučovaním prvého ročníka na gymnáziu so 150 žiakmi. Rehoľné sľuby zložil v roku 1862. O rok neskôr, ešte ako klerik, šiel spolu s donom Ruom založiť prvý saleziánsky dom mimo Turína – do jeho rodného kraja, do Mirabella Monferrato. Ako prefekt (teda administrátor) si počínal tak dobre, že o rok neskôr ho don Bosco poslal do kolégia v Lanze, kde potrebovali jedného veľmi schopného administrátora. V tom istom roku, 25. decembra 1864, sa stal kňazom. V nasledujúcich rokoch ho don Bosco, keďže ho považoval za „večného prefekta“, posielal do každého nového domu, ktorý si kvôli dobrému rozbehu vyžadoval nejakého ekonóma-experta. Neskôr ho don Bosco opäť zavolať do Turína, kde stále pribúdali náročnejšie a náročnejšie iniciatívy.

Donovi Proverovi výborne darilo spájať úlohu administrátora s poslaním kňaza, a tak sa stal učiteľom filozofie pre klerikov, ktorých sa zároveň snažil aj formovať. Veľmi si ho vážili, pretože jeho myšlienky boli jasné a vyjadrovanie jednoduché. Málokto vedel, že kým vykonával prácu profesora a ekonóma, obetoval Bohu za svojich klerikov tiché a bolestné utrpenie. Od roku 1866 mu kváril nohu vred. Zomrel v roku 1874 iba ako 38-ročný. Don Bosco povedal: „Naša spoločnosť stráca jedného zo svojich najlepších členov.“

• **Giuseppe Lazzero, 22 rokov**

Prišiel do oratória ako 20-ročný (1857). Pochádzal z časti Pino Torinese, Carlo Ghivarello bol jeho krajan. Chcel sa stať kňazom a don Bosco zistil, že je dobrý materiál. Umožnil mu štúdium latinčiny spolu s jedným veľmi živým chlapcom z Carmagnoly, Micheleom Magonem. Michel mal o osem rokov menej ako on, ale hneď sa stali priateľmi.

Rozhodol sa zostať navždy s donom Boscovi a 10. júna 1865, v 28-ich rokoch, bol vysvätený za kňaza. Keď zomrel don Provera, don Bosco ho zavolať, aby ho zastúpil ako radca hlavnej rady. Toto poslanie mu zostalo až do roku 1898.

Keď sa don Rua stal na Valdoccu „druhým donom Boscom“, don Lazzero bol menovaný za direktora domu oratória. Časom sa počet internistov zvýšil na 800 a jeden direktor nestačil, preto don Bosco zveril donovi Francesiovi vedenie študentov a donovi Lazzerovi vedenie učňov. V tom čase sa stal v hlavnej rade „profesionálnym radcom“. V roku 1885 mu don Bosco zveril delikátnu úlohu: udržiavať vzťahy a viesť korešpondenciu s misionármi, ktorí rozširovali dielo v Amerike. V roku 1897 (vo veku 60 rokov), jeho zdravie podlomila ťarcha práce a viac sa už nezotavil. Posledných trinásť rokov prežil v dome v Mathi v trpezlivosti, v modlitbe a v zhode s Božou vôľou. Zomrel 7. marca 1910.

• **Francesco Cerruti, 15 rokov**

Sirota zo strany otca, ale silno citovo závislý od svojej mamy. Don Bosco ho prijal v roku 1856, prišiel v novembri zo Saluggia (Vercelli), ale cítil sa opustený a plný smútku. Keď stretol Dominika Savia, ktorý bol o dva roky mladší ako on, veľmi si ho obľúbil a vrátila sa mu radosť zo života. Dominik však asi o päť mesiacov zomrel a to ho opäť zarmútilo.

Francesco (ktorého svätosť don Bosco považoval za takú, aká bola tá Dominikova) patril do prvej štvorice saleziánov, ktorých don Bosco poslal študovať na univerzitu v Turíne, kde prejavil svoje schopnosti a hlboké nadanie. Keď sa v roku 1865 zdalo, že neliečený zápal pľúc ukončí jeho život, don Bosco mu prisľúbil (ako sám svedčil pod prísahou), že bude veľmi dlho žiť a pracovať.

Na príkaz dona Bosca ešte ako mladý zostavil *Taliansky slovník*, ktorý mal veľký úspech v školách, neskôr napísal *Dejiny talianskej literatúry* a *Dejiny pedagogiky*. Ako 26-ročného ho don Bosco poslal, aby otvoril a riadil veľké saleziánske dielo v Alassio (Savona). V roku 1885 – vtedy mal 41 rokov – ho don Bosco chcel mať blízko seba a poveril ho úlohou generálneho direktora saleziánskych škôl a saleziánskej tlače. A tak mu don Cerruti s pevnou a istou rukou pomáhal riadiť mladú kongregáciu. Účinne pracoval na zachovaní didaktiky a morálky v saleziánskych školách, vydávajúc každý rok výchovno-didaktické normy.

Popri práci sa venoval aj písaniu. V knihách *Základy pedagogiky* (1897) či *Morálny problém výchovy* (1916), ktoré sa veľmi rýchlo rozšírili, učil pedagogiku dona Bosca. Don Bosco sa o ňom zmienil: „Dona Cerrutiho nám Boh dal iba jedného, žiaľ.“ Zomrel v Alassio 25. marca 1917.

• **Celestino Durando, 19 rokov**

Prišiel do oratória z Farigliana di Mondovì (Cuneo) v roku 1856, ako 17-ročný. Aj on sa hneď v prvý večer stretol s Dominikom Saviom, ktorý sa podobne ako ďalší členovia Družiny Nepoškvrnenej zbližoval s novými oratoriánmi, aby im pomohol premôcť počiatočnú dezorientovanosť. Obaja si veľmi dobre porozumeli. Bola to naozaj Božia milosť, za ktorú Celestino nikdy neprestal ďakovať Pánovi. Rok nato prijal klerické rúcho z rúk dona Bosca a hneď sa zapojil do aktívneho života domu.

Sľuby zložil v roku 1862 a o dva roky neskôr bol vysvätený za kňaza. Popritom sa zaoberal aj osobným štúdiom a zároveň učil. Don Bosco, ktorému sa úplne odovzdal, mu zveril (už v roku 1858) prvý ročník gymnázia s 96 žiakmi a povzbudil ho, aby písal knihy pre svojich žiakov. A tak Durando dal dokopy niekoľko jednoduchých manuálov a prispôsobil ich možnostiam svojich žiakov, ktorí pochádzali z dedín alebo z fabrik. Známa bola jeho *Latinská gramatika* a *Základné výzvy literatúry*. Jeho najnáročnejšou prácou však bol *Latinsko-taliansky a taliansko-latinský slovník* s 936 stranami, ktorý zavíšil vo veku 35 rokov (stále pritom pokračoval v učení a kňazskej službe). Don Bosco bol taký spokojný s týmto dielom, že v roku 1876 (Durando mal 36 rokov) chcel priviesť autora k pápežovi Piovi IX. ako prejav vďaky.

Ako radca v hlavnej rade od roku 1865, don Durando mal stálu zodpovednosť za prax pri otvorení nových saleziánskych domov. Neustále žiadosti vo veci zriadenia, ktoré prichádzali donovi Boscovi a potom neskôr donovi Ruovi, prechádzali najskôr jeho rukami, aby pripravil prvú odpoveď, zvolával porady a určoval nevyhnutné podmienky.

Aj uprostred latinských kníh a suchých rokovaní bol don Durando stále kňazom. Pôsobil ako kaplán v *Generale*, v polepšovni pre mladých. Tam si ho veľmi obľúbili. Dlhé hodiny trávil v spovednici v Bazilike Panny Márie Pomocnice a v iných inštitútoch v Turíne. Pri príležitosti jeho úmrtia, 27. marca 1907, o ňom don Rua povedal: „Bez toho, aby narobil veľa hluku, naplnil svoj život dobrými skutkami. Kdekoľvek prišiel, všade zanechal stopy svojho skutočného kňazského a saleziánskeho ducha.“

• **Giuseppe Bongiovanni, 23 rokov**

Narodil sa v Turíne 15. decembra 1836. Keď don Bosco vydal piate vydanie *Života Dominika Savia* (1878), doplnil doň jednu stránku s krátkym profilom Giuseppeho Bongiovanniho. Tu je to, čo píše don Bosco:

Jeden z tých, čo najúčinnejšie pomáhali Dominikovi Saviovi založiť *Družinu Nepoškvrneného počatia* a spísať pravidlá, bol Bongiovanni, Giuseppe. Zostal sirota po otcovi a matke a odporúčala ho jedna jeho teta direktorovi oratória (donovi Boscovi). Ten ho s láskou prijal v novembri 1854.

Mal 17 rokov. Prišiel s bolesťou v srdci spôsobenou spomínanými okolnosťami, ale ešte s hlavou plnou márnosti sveta a s rôznymi náboženskými predsudkami... Rýchlo si však obľúbil dom a predstavených, poopravil si svoje myšlienky a horlivo sa pustil do nadobúdania cností a nábožných praktík. Svoje nadanie a bystrosť vložil do štúdií... obdarený veľkou fantáziou a bohatstvom slovnej zásoby skladal básne v talianskom jazyku i v dialekte, v rozhovoroch imitoval reč svojich priateľov a z ničoho nič napísal veľa krásnej poézie, z ktorej mnohé veci boli aj uverejnené...

Keď sa rozhodol pre povolanie v službe Cirkvi a stal sa klerikom, vyznačoval sa hlbokou nábožnosťou, dodržiavaním pravidiel a zápalom pre dobro svojich spolužiakov. V roku 1863 sa stal kňazom a nedá sa ani vyjadriť slovami, s akým veľkým oduševnením sa vložil do posvätnej služby... Dominikovi Saviovi – s ktorým ho spájalo sväté priateľstvo – pomohol založiť Družinu Nepoškvrnenej, a hoci bol ešte len klerikom, s dovolením predstaveného zorganizoval ďalšiu družinu. Jej úlohou bolo podnietiť mladých k úcte k Najsvätejšej sviatosti a pripraviť najcnostnejších študentov na službu počas posvätných obradov. Týmto spôsobom formoval malý klérus a podporoval jeho rast v dôstojnosti a v milosti. Možno povedať, že ak Kongregácia svätého Františka Saleského mohla dať Cirkvi veľký počet služobníkov oltára, vďaka za to predovšetkým svätému úsiliu dona Bongiovanniho, ktoré vyvinul v práci s malým klérom.

V roku 1868, keď sa priblížila chvíľa posviacky Chrámu Panny Márie Pomocnice, don Bongiovanni sa naplno ujal prípravy nevyhnutných záležitostí v súvislosti s touto slávnosťou, špeciálne príprave malého kléru... Nešetřil silami a na vigíliu, ktorá bola 8. júna, všetko dôsledne prichystal... V deň slávnosti, 9. júna, ho vyčerpaného premohla choroba, a to až do takej miery, že sa nevládal postaviť z postele. Bol však naplnený túžbou môcť aspoň raz celebrowať sväté tajomstvá v novom chráme, preto sa obracal na najsvätejšiu Panu s horlivými žiadosťami, aby dosiahol túto milosť. Bol vypočutý. V nedeľu počas oktávy... mohol celebrowať svätú omšu s nesmiernou potechou v srdci. Po omši povedal jednému zo svojich priateľov, že by bol rád, keby mohol zaintonovať *Nunc dimittis*. A tak sa stalo.²³

Potom sa vrátil do postele a v nasledujúcu stredu 17. júna 1868, obklopený zástupom priateľov, zomrel v Pánovom mene. Mal iba 32 rokov.

Piati zmenili rozhodnutie

²³ BOSCO, G.: *Vita di Domenico Savio*. (Život Dominika Savia.) In: *Biografie edificanti*. Rím. UPS 2007, s. 76.

Do skupiny, ktorá sa zišla 18. decembra 1858, patrí ešte päť mien: Giovanni Anfossi, Marcellino Luigi, Secondo Pettiva, Antonio Rovetto, Luigi Chiapale. Aj oni sa po zrelom uvážení stali členmi saleziánskej spoločnosti, ale rozmanité životné okolnosti ich priviedli k prehodnoteniu svojho rozhodnutia a napokon Nábožnú spoločnosť svätého Františka Saleského opustili. Opíšem niektoré ich charakteristické črty, pretože aj oni patrili medzi prvých, čo uverili snu dona Bosca.

• **Giovanni Anfossi**, 19 rokov

Narodil sa vo Vigone, neďaleko Turína. Bol rovesníkom a spolužiakom Dominika Savia a zároveň aj jeho blízkym priateľom po celý čas svojho pobytu v oratóriu. Každé ráno chodievali spolu s Ruom, Caglierom a Bonettim do školy k učiteľovi Bonzanina.

Po vstupe do saleziánskej spoločnosti si vykonal noviciát a zložil dočasné sľuby na tri roky. Neskôr však uprednostnil pokračovanie v štúdiu v diecéznom seminári. Zanechal saleziánsku spoločnosť v roku 1864, dva roky po skladaní prvých sľubov.

Stal sa vynikajúcim kňazom, kanonikom, profesorom a neskôr aj monsignorom. Často navštevoval oratórium a priatelil sa s donom Ruom, donom Caglierom a donom Cerrutim. Bol dvadsiatym svedkom v procese blahorečenia dona Bosca a siedmym v procese blahorečenia Dominika Savia. Jeho svedectvá (uchované ako rukopisy) sú obsažné a prekrásne. Zomrel v Turíne 15. februára 1913.

• **Luigi Marcellino**, 22 rokov

Narodil sa v roku 1837, v oratóriu bol spolužiakom a priateľom Dominika Savia. Patril medzi prvých členov Družiny Nepoškvrnenej. Jeho meno sa nenachádza v zozname prvých saleziánov, pretože sa rozhodol pokračovať v štúdiách v seminári. Stal sa kaplánom vo Farnosti svätých mučeníkov v Turíne.

• **Secondo Pettiva** (alebo Petiva), 23 rokov

V deň slávnostnej posviacky Kostola svätého Františka Saleského (1852) jeden chlapec, ktorý sa volal Secondo Pettiva – narodený v Turíne v roku 1836 – zaspieval časť piesne ako sólista a zožal za to veľkolepý potlesk. Práve on zohral významnú úlohu v hudobnom umení a ako 20-ročný sa stal spolu s Giovannim Caglierom dušou hudby v oratóriu. Nasledujúce roky animoval a spríjemňoval slávnosti a zábavu v oratóriu.

Vo veku 24 rokov si uvedomil, že zostať s donom Boscom nebolo jeho povoláním. O rok (1864) požiadal svojho spolužiaka a priateľa dona Ruu, aby mohol navštíviť novootvorený dom v Mirabelle. Potom sa vrátil sa do Turína, tu ho však zachvátila vážna forma tuberkulózy. Don Bosco ho viackrát navštívil v Nemocnici svätého Alojza a pripravil ho na stretnutie s Pánom. Zomrel v roku 1868 vo veku necelých 30 rokov.

• **Antonio Rovetto**, 17 rokov

Narodil sa v Castelnouve d'Asti v roku 1842. Do oratória prišiel v roku 1855. Bol spolužiakom Dominika Savia a patril do skupiny, z ktorej sa zrodila saleziánska spoločnosť a nasledujúci rok spolu s donom Boscom a ostatnými členmi podpísal list arcibiskupovi Luigimu Fransonimu, v ktorom žiadali o schválenie prvých pravidiel spoločnosti. V zápisnici z Prvej generálnej kapituly je napísané, že dňa 18. januára 1863 skladal Antonio Rovetto prvé sľuby na tri roky do rúk don Bosca.

Oratórium opustil v roku 1865. Žiaľ, nemáme o ňom ďalšie správy.

• **Luigi Chiapale**, 16 rokov

Narodil sa v Costigliole Asti 13. januára 1843 a do oratória prišiel v roku 1857. Bol jedným z tých chlapcov, čo sprevádzali dona Bosca do Becchi na sviatok Panny Márie Ružencovej. Aj on bol spolužiakom Dominika Savia, Micheleho Ruu, Giovanniho Cagliari...

Patril do skupiny, z ktorej sa zrodila saleziánska spoločnosť. Don Bosco ho však prostredníctvom jedného dôverného listu napomenul: „Ešte nevieš, čo znamená poslušnosť.“²⁴

Prvé sľuby zložil v roku 1862 a obnovil si ich o päť rokov neskôr. Vrátil sa do diecézy Saluzzo a stal sa kňazom, schopným kazateľom, a ako kaplán pôsobil u mauriciánov vo Fornaca Saluzzo (Cuneo).

Kanonik Anfossi, jeden z tých, čo odišli z oratória a stali sa diecéznymi kňazmi, skonštatoval, že don Bosco sa neurazil kvôli týmto odchodom, „naopak, dával požehnanie všetkým, čo od neho odchádzali, aby pokračovali na ceste cností a aby dokázali slúžiť pre dobro duší“. A kanonik Ballesio dodal: „Na základe vzťahu, ktorý som mal s donom Boscom aj po mojom odchode z oratória, vás môžem uistiť, že on (...) neprestal milovať nevďačníkov, pozývať ich na návštevu do oratória a prípadne aj naďalej byť ich dobrodincom.“²⁵

2.3 Zapojiť dnešných mladých

Jedno je isté: saleziánska kongregácia bola založená a rozšírená takým spôsobom, že sa do nej zapojili mladí, ktorí sa nechali presvedčiť apoštolským zápalom dona Bosca a jeho životným snom. Musíme **mladým rozpovedať** históriu začiatkov kongregácie, veď práve mladí sú jej „spoluzakladateľmi“. Väčšina z nich (Rua, Cagliari, Bonetti, Durando, Marcellino, Bongiovanni, Francesia, Lazzero, Angelo Savio) boli rovesníkmi Dominika Savia a členmi Družiny Nepoškvrnenej, pričom dvanásť zostali verní donovi Boscovi až do smrti.

Bolo by dobré, keby nám dnes táto skúsenosť „založenia“ pomáhala zapájať čoraz viac mladých do apoštolskej angažovanosti za spásu iných mladých. Byť zapojený znamená stať sa terénom, na ktorom rastie prirodzene saleziánske zasvätené povolanie. Majme odvahu ponúknuť našim mladým saleziánske zasvätené povolanie!

Ako pomôcku pri plnení tejto veľkej úlohy vám s tým najlepším úmyslom ponúknem tri veci, o ktorých som presvedčený, že vám pomôžu (spolu s tým, čo som vám povedal doteraz) „vyrozprávať“ históriu začiatkov.

a) Don Bosco vytušil, že správnou cestou jeho kongregácie bola cesta mladosti

Ukázala mu ju Panna Mária v **dvoch prorockých snoch** a on nemal strach dať maximálnu zodpovednosť mladým a malým, ktorí rástli v ovzduší jeho oratória. **Prvý sen** si v saleziánskej tradícii pamätáme ako **sen o troch zastávkach**. Napísal ho sám don Bosco už neúhladným, roztraseným písmom a nachádza sa na stranách 94 – 95 v jeho *Pamätiach oratória*.

V druhú októbrovú nedeľu tohto roku (1848) som mal svojim chlapcom oznámiť, že oratórium sa presťahuje na Valdocco. Myšlienka o neistom mieste, prostriedkoch a ľuďoch ma značne znepokojovala. Večer som šiel spať s nespokojným srdcom. V tú noc som mal nový sen, ktorý bol akoby dodatkom toho prvého, ktorý sa mi prisnil v Becchi ako 9-ročný. Myslím, že bude dobré, ak vám ho opíšem doslovne:

²⁴ MB VII, s. 6.

²⁵ MB V, s. 406.

„Videl som sa uprostred množstva vlkov, kôz, capov, baránkov, oviec, psov a vtákov. Stádo robilo hrmot a revalo tak hrozne, že by nahnalo strach aj tým najsmelším. *Chcel som utiecť*, ale krásna pani, ktorá bola oblečená ako pastierka, mi pokynula, aby som to podivné stádo viedol a sprevádzal. *Ona šla pred nami*. Túlili sme sa po rôznych miestach. Trikrát sme sa zastavili a mnohé zvieratá sa pri jednotlivých zastaveniach menili na baránky. Ich počet stále rástol. Po dlhom putovaní sme prišli na lúku, kde všetky tie zvieratá poskakovali a spoločne sa pásli bez toho, aby sa hrýzli.

Unavený som si chcel sadnúť pri blízkej ceste, ale pastierka ma nútila kráčať ďalej. Prešli sme kúsok cesty a dostali sme sa na rozsiahle nádvorie s podlubím. V pozadí stál kostol. Tu som zbadal, že štyri pätiny zvierat sa premenili na baránky. Prichádzalo k nim niekoľko pastierov, aby ich opatrovali, ale nezdržali sa dlho a odišli. *Zrazu sa stalo niečo podivné. Mnohé baránky sa menili na pastierov a kým rástli, starali sa o druhých*. Keď už bolo pastierov veľa, rozdelili sa a odchádzali inde zháňať podivnú zver a vodiť ju do iných ovčincov. (...)

Chcel som sa spýtať pastierky (...), čo malo znamenať to putovanie, zastavovanie (...), Všetko pochopíš, keď telesnými očami uvidíš to, čo si teraz videl zrakom duchovným.²⁶

„Prostredníctvom obrazného (alegorického) jazyka,“ komentuje don Stella, „don Bosco začínal vnímať, že je určený na to, aby viedol veľa mladých, pričom mnohí z nich by sa mali stať pastiermi a mali by mu pomôcť vo výchovnom diele.“²⁷

Druhý sen, v saleziánskej tradícii známy ako *sen o ružovej aleji*, don Bosco vyrozprával v roku 1864. Rozpovedal ho don Lemoyne a bol publikovaný v roku 1903, keď ešte žil don Rua, monsignor Cagliero aj don Barberis.

„V istý večer roku 1864 po modlitbách zhromaždil vo svojej predizbe na prednášku tých ktorí už patrili do kongregácie: medzi nimi bol don Michele Rua, don Cagliero, Giovanni... a don Barberis, Giulio... Už som vám rozpovedal rôzne veci formou sna a na základe toho môžeme vydedukovať, ako veľmi nás Panna Mária miluje a pomáha nám; ale keďže sme tu len my, je to preto, aby každý z nás mal istotu, že je to práve Panna Mária, ktorej záleží na našej kongregácii. A aby sme stále horlivejšie pracovali na väčšiu Božiu slávu, rozpoviem vám nielen sen, ale aj *to, čo sa samotnej preblahoslavenej Panne zapáčilo dať mi uvidieť*. Chce, aby sme do nej vkladali všetku našu dôveru...“

„Jedného dňa roku 1847 som uvažoval o spôsobe konania dobra v prospech mládeže. Potom sa mi *zjavila Kráľovná nebies* a zaviedla ma do nádhernej záhrady. Bolo v nej priestranné a krásne podlubie a nechýbala ani predsieň. Plazivé rastliny zdobili stĺpy ratolestami, bohatými na lístie i kvety. Vypínali sa až hore a tvorili nádhernú zelenú záclonu. Podlubie viedlo na krásnu cestu, nad ktorou bola vytvorená nádherná klenba z obdivuhodne krásnych ruží v plnom kvete. (...) Aj zem bola pokrytá ružami. Preblahoslavená Panna mi povedala:

– (...) Touto cestou máš kráčať.

Vyzul som si topánky, nechcel som totiž pošliapať tieto nežné ruže. Vydal som sa na cestu, ale hneď som pocítil, že tieto ruže zakrývajú ostré tŕne. Začal som krváčať z nôh. Urobil som len pár krokov. Musel som sa zastaviť a vrátiť. Prihovoril som sa svojej vodkyňi:

– Tu je potrebná obuv!

– Zajte, – odvetila, – treba výborné topánky.

²⁶ BOSCO, G.: *Memorie dell'Oratorio di S. Francesco di Sales dal 1815 al 1855*. (Pamäti Oratória svätého Františka Saleského...) Úvod, poznámky a kritický text pod vedením A. DA SILVU FERREIRA. Rím. LAS 1991, s. 129 – 130. Text kurzívou som vyznačil ja.

²⁷ STELLA, P.: *Don Bosco nella storia della religiosità cattolica*. (Don Bosco v dejinách katolíckej nábožnosti.) Vol. I: Vita e Opere. Rím. LAS 1979, s. 140.

Obul som sa a pokračoval som v ceste *s malým počtom priateľov, ktorí sa práve objavili a prosili, aby mohli kráčať so mnou.*

Kráčali alejou za mnou. Vpredu pred nami sa neobyčajne krásna aleja postupne znižovala a zužovala. Mnoho konárov voľne viselo a tvorili akési vence. Iné sa tiahli ponad cestu. Tu a tam z kmeňov vyrastali vetvy. Podobali sa na husté ploty a zatarasili kus cesty. Ďalšie sa plazili nad zemou. Všetky boli pokryté ružami. Videl som ruže po oboch krajoch, hore i dolu. (...) Nohy sa mi zabárali do konárov na zemi a boli doškriabané. Keď som odstraňoval vodorovné konáre, ktoré prekážali v ceste, a kráčať som radšej po kraji, popichal som sa a krvácal som nielen na rukách, ale na celom tele. Ruže stále ukrývali veľké množstvo trňov. No kráčať som ďalej, povzbudzovaný preblahoslavenou Pannou. (...) Medzitým mnohí, čo pozorovali moje putovanie touto alejou, volali:

– Don Bosco kráča po ružiach. Spokojne kráča dopredu a všetko sa mu darí.

Nevideli však trne, ktoré ma pichali.

Mnohí klerici, kňazi a koadjútori sa veselo pustili kráčať za mnou. Zvábila ich krása ruží. Ale len čo pocítili trnie, ktoré vykúkalo zo všetkých strán, začali nariekať:

– Boli sme oklamani!

Odpovedal som:

– Kto chce príjemne kráčať po ružiach, nech sa vráti. Ostatní nech ma nasledujú!²⁸

Mnohí sa vrátili.

Keď som už prešiel hodný kus cesty, obrátil som sa a pozeral, kde sú moji priatelia. *S veľkou bolesťou som zbadal, že nemalá časť sa stratila a ostatní sa už vracali. Rýchlo som sa otočil a volal ich, ale darmo. Nechceli ma ani len počuť. Začal som plakať:*

– Nie je možné, aby som sám prekonal takú namáhanú cestu!

Čoskoro som sa však potešil. *Videl som prichádzať zástup kňazov, klerikov a koadjútorov. Podišli ku mne a hovorili:*

– *Hľa, tu sme – všetci tvoji!* Sme odhodlaní nasledovať ťa.

Dal som znovu na cestu a viedol ich. Aj spomedzi nich niektorí stratili odvahu a zastavili sa, ale *väčšina prišla so mnou až k cieľu.*

Prešli sme dlhú aleju a dostali sme sa do druhej krásnej záhrady. Tu ma obkľúčili moji nasledovníci. Boli vychudnutí, doškriabaní a zakrvavení. Zafúkal čerstvý vetrik a jeho vánok všetkých naraz uzdravil. Zafúkal iný vetrik a ako v rozprávke som bol hneď *obklopený množstvom chlapcov, klerikov, koadjútorov a kňazov. Tí hneď začali vychovávať zhromaždenú mládež.* Mnohých som poznal, ale mnohí mi ešte neboli známi. (...)

Tu moja vodkyňa vyriekla otázku:

– Vieš, čo to znamená?

– Nie! Prosím, vysvetlite mi to, – odpovedal som.

A ona na to:

– Vezd, že cesta, ktorou si kráčať medzi ružami a trnám, symbolizuje tvoj apoštolát medzi mládežou. Musíš po nej kráčať v obuvi umŕtvenosti. Trne na zemi, to sú zmyselné náklonnosti a ľudská priazeň alebo sympatie a antipatie, ktoré odvádzajú vychovávateľa od pravého cieľa. Zraňujú ho a zastavujú na ceste, ba prekážajú mu v chôdzi a v zhromažďovaní vencov pre večný život. Ruže sú symbolom vrúcnej lásky, ktorou sa majú vyznačovať všetci tvoji spolupracovníci. Ďalšie trne naznačujú prekážky, utrpenia a súženia, ktoré ťa čakajú. Ale nestrácaj odvahu! Láskou a umŕtvením všetko premôžete a dosiahnete ruže bez trňov.²⁸

Sotva to Božia Matka dopovedala, prebudil som sa vo svojej izbe.²⁸

Ako sa dá čítať medzi riadkami týchto dvoch snov a ako vieme z histórie prvého oratória, don Bosco nenašiel stálu pomoc u iných kňazov vo svojej krajine, ba ani ju medzi nimi nehľadal. Iné dobročinné inštitúcie (rosminiáni, kňazi z Cottolenga), ktoré v tom čase fungovali, to zvyčajne

²⁸ MB III, s. 32 – 36. Text kurzívou som vyznačil ja.

robili. Don Bosco veľmi rýchlo pochopil, že „pastierov“ si musí nájsť vo svojom „stáde“: volali sa Rua, Cagliero, Francesia, Cerruti, Bonetti... A im, ešte takým mladučkým, zveril najväčšiu zodpovednosť za jeho rodiacu sa kongregáciu.

Jedného dňa vyjadril takúto myšlienku: „*Máme veľkú výhodu, že sa k nám veľká časť tých, ktorí sa stanú saleziánmi, dostali ešte ako maličky.* Vyrastú a bez toho, aby si to uvedomili, dospejú k pracovitému životu, spoznajú celý mechanizmus kongregácie a bez problémov budú konať prakticky v každej záležitosti; oni sú hneď dobrí asistenti a dobrí majstri, zjednotení v duchu a metóde aj napriek tomu, že ich nik nemusel učiť nášmu štýlu života, pretože sa to naučili, kým boli našimi žiakmi... Myslím si, že až do našich čias nebolo kongregácie či rehoľného rádu, ktorý by mal takéto pohodlie pri výbere jedincov najviac vhodných... Tí, ktorí žili medzi nami dlhší čas, zapália v druhých nášho ducha.“²⁹

b) Don Bosco nemal strach povolať svojich mladých do odvážnych a ľudsky povedané, až opovážlivých podujatí

Prvým príkladom, ktorý v tejto súvislosti spomeniem, je vypuknutie moru začiatkom leta 1854. Pre mesto Turín to bola strašná rana – na konci leta napočítali 1248 mŕtvych (mesto malo 117-tisíc obyvateľov). Zvlášť postihnuté bolo Borgo Dora: „Vo Farnosti svätého Šimona a Júdu, do ktorej patrilo aj oratórium, zaznamenali 53 % z celkového počtu úmrtí.“³⁰ Strach vyprovokoval ľudí k „zatvoreniu obchodov a okamžitému úteku z postihnutého miesta. Ba čo viac, na istých miestach, len čo bol niekto napadnutý morom, susedia a občas aj sami príbuzní sa tak vyplašili, že ho opustili bez pomoci a starostlivosti.“³¹ Jeden lazaret bol na západ od Valdocca. Ale málo bolo odvážlivcov, ktorí sa starali o chorých. Don Bosco sa obrátil na najstarších zo svojich chlapcov.

Medzi nimi bol výkvet jeho budúcich saleziánov. Dňa 26. januára 1854 štyrom z nich (medzi nimi Rua a Cagliero) predložil prvý návrh: „s Božou pomocou a za pomoci svätého Františka Saleského skladať skúšku z praktického cvičenia lásky k bližnému, dôjsť k prísľubu; a potom, ak to bude možné a vhodné, dať sľub Bohu. Od toho večera dostali meno *saleziáni* tí, ktorí sa ponúkli a ponúknú na takéto cvičenie.“³² Napriek všetkým hrozbám nemal strach, že by jeho počiatkový rozkvet mohol byť zničený nerozvážnym gestom lásky. Povedal im, že starosta vyzval najlepších z mesta, aby ošetrovali chorých. Ak sa niekto chcel s ním spojiť v tomto diele lásky, dŕžoval mu v Božom mene. Ponúkli sa štrnásť, „neskôr ďalší tridsať. Tejto službe sa venovali horlivo, so sebazaprením a odvahou, čo vzbudilo verejný obdiv.“³³ Na sviatok Panny Márie Snežnej (5. augusta) don Bosco v príhovore k chorým povedal: „Chcem, aby sme dušu a telo vložili do rúk Panny Márie (...) Ak všetci sa odovzdáte Božej milosti a nespáchate žiaden ťažký hriech, uist'ujem vás, že nikoho z vás nepostihne mor.“³⁴

Boli to dni tepla a sucha, námahy, nebezpečenstva, odporného smradu. Micheleho Ruu (17 rokov) zasiahol kameň od rozzúrených ľudí, keď vstúpoval do lazaretu; verili, že tam vnútri sa zabíjajú chorí.

Giovanni B. Francesia (16 rokov) si spomínal: „Kol'kokrát som ja, ešte veľmi mladý, musel animovať starších, aby išli do lazaretu.

– Ved' ma zabijú.

– Ale čo to hovoríte? Naopak, budete sa cítiť lepšie. A potom, som tu ešte ja.

²⁹ MB XII, s. 300. Text *kurzívou* som vyznačil ja.

³⁰ BRAIDO, P.: *Don Bosco, prete dei giovani nel secolo della libertà*, s. 263.

³¹ BONETTI, G.: *Cinque Lustrì di Storia dell'Oratorio Salesiano* fondato dal sacerdote D. Giovanni Bosco. (Päť zábleskov z dejín saleziánskeho oratória založeného kňazom Jánom Boscom.) Turín: Tipografia Salesiana 1892, s. 420 – 421.

³² MB V, s. 9; porov. ASC 9.132 Rua.

³³ FRANCESIA, G. B.: *Vita breve e popolare di D. Giovanni Bosco*. (Krátky a ľudový životopis dona Jána Bosca.) San Benigno Canavese. Libreria Salesiana 1912, s. 183.

³⁴ MB V, s. 83. 84.

– Áno? Tak ma vezmite, kam chcete.“

Giovanni Cagliero (16 rokov) slúžil chorým v lazarete spolu s donom Boscom. Jeden lekár ho uvidel a kričal: „Tento mladý tu nemôže a nesmie zostať! Nezdá sa vám, že je to obrovská neopatrnosť?“ „Nie, nie pán doktor,“ odpovedal don Bosco, „ani on, ani ja nemáme strach z moru, nič sa nestane.“³⁵

Giovanni B. Anfossi pri procese blahorečenia dona Bosca dosvedčil: „Pošťastilo sa mi sprevádzať dona Bosca na niekoľkých návštevách chorých. Vtedy som mal 14 rokov a spomínam si, že pri ošetrovaní som zakúsil veľký pokoj, spoliehajúc sa na nádej, že som zachránený, na nádej, ktorú don Bosco vedel vložiť do svojich žiakov.“³⁶

S jesennými dažďami mor pominul. Medzi najmladšími dobrovoľníkmi dona Bosca nik neochorel.

Druhý príklad, o ktorom sa chcem zmieniť, je prvá misijná výprava, uskutočnená 11. novembra 1875. Koncom januára hovoril don Bosco saleziánom a mladým, že prví misionári by už čoskoro mali odísť do Argentíny, a 5. februára to oznámil oficiálne. Zároveň požiadal saleziánov o ochotu.³⁷ Vyvolalo to nezadržateľné nadšenie.³⁸

Ale v niektorých mladých sa zrodili obavy a zmätok z podujatia, pretože sa im to zdalo nerozvážne. „Musíme sa preniesť do čias,“ píše don Ceria, „keď oratórium ešte nebolo prostredím, takpovediac, medzinárodným. V kongregácii vládlo skôr rodinné ovzdušie, úzko koncentrované okolo svojej hlavy (dona Bosca).“³⁹ V deň slávnostného vyhlásenia „niektorí z predstavených prejavili nechotu prevziať miesto na pódiu zo strachu, že nedostatok osôb a prostriedkov by znemožnil výpravu.“⁴⁰ Dieľ, ktoré sa otvorili v Taliansku, bolo už veľa, personál bol nevyhnutný. Odchodom desiatich misionárov (a don Bosco nechcel poslať „braky“, ale to najlepšie z kongregácie) hlavné diela vykrvácali.

Ťažko si niekto vedel predstaviť kolosálne dielo Valdocco (700 chlapcov, 60 saleziánov) bez Giovanniho Cagliera. Vo veku 37 rokov sa stal jedným z dvoch mladých pilierov kongregácie: jedným bol Rua, tichý a verný tieň dona Bosca, druhý Cagliero, nadšená myseľ a silné rameno dona Bosca, navyše promováný teológ, ktorý pôsobil ako profesor študentov teológie, neprekonateľný hudobný majster a skladateľ, duchovný vodca Inštitútu dcér Márie Pomocnice, zrodeného pred dvoma rokmi. Rovnako ťažké bolo oddeliť kňaza Giuseppeho Fagnano od saleziánskeho diela vo Varazze. To isté platilo o každom, kto svojím odchodom na misie pripravili jednotlivé diela o saleziánske sily. A predsa don Bosco poslal túto skupinu za oceán. „Ktovie,“ hovoril, „či tento odchod nebude semenom, z ktorého vyrastie veľká rastlina? Ktovie, či nebude ako semienko prosa alebo horčice, ktoré pomaly rastie a vyrastie, aby prinieslo viac dobra?“⁴¹ Odišli do neznámej zeme s jedinou istotou – slovom dona Bosca. Tí desiat, s absolútnym prejavom dôvery k nemu, podnietili vznik najväčších saleziánskych misií.

Srdce sa mi napĺňa šťastím, keď hľadím na saleziánsky svet a vidím, že ani dnes nemáme strach pustiť sa do odvážnych a ľudsky povedané, priam nerozumných podujatí. Na mnohých najchudobnejších predmestiach veľkých miest, kde človek riskuje, že príde o zdravie a život, medzi úbohými chlapcami sú synovia dona Bosca. V stratených a vzdialených oblastiach, všetkými zabudnutých, v lesoch osídlených primitívnymi kmeňmi, v bezhraničnej africkej buši zaznieva prenikavá radosť saleziánskych oratórií. Keby sme zabudli na túto odvahu a nerozvážnosť, keby sme sa stali malmeštiakmi alebo zleniveli, don Bosco nás vyzýva, „aby sme za nimi (mladými) išli do ich prostredia a stretávali sa s nimi v štýle ich života s primeranými formami služby“ (S 41):

³⁵ MB V, s. 101.

³⁶ MB V, s. 101.

³⁷ List z 5. februára 1875. Epistolario II, s. 451.

³⁸ Porov. BARBERIS, G.: *Cronichetta*. (Malá kronika.), quad. 3, s. 3 – 25: ASC A 001.

³⁹ CERIA, E.: *Annali della Società Salesiana, dalle origini alla morte di S. Giovanni Bosco (1841 – 1888)*, s. 249.

⁴⁰ MB XI, s. 143.

⁴¹ MB XI, s. 385.

„chceme im ísť v ústrety podľa jeho príkladu, to znamená s presvedčením, že najúčinnjší spôsob ako odpovedať na ich chudobu je preventívna činnosť“.⁴²

c) Družina Nepoškvrnenej, ktorú založil Dominik Savio, bola úrodnou pôdou, kde klíčili prvé semienka saleziánskeho rozkvetu

Dominik prišiel do oratória na jeseň roku 1854, na konci strašného moru, ktorý zdecimoval Turín. Hneď sa spriatelil s Michele Ruom, Giovannim Cagliero, Giovannim Bonettim, Giuseppem Bongiovannim, s ktorými chodieval spoločne do školy v meste. Nielen pravdepodobne, ale zaiste nič nevedel o saleziánskej spoločnosti, o ktorej don Bosco začal hovoriť s určitými svojimi mladými v januári toho istého roku. Na jar už mal Dominik jasnú myšlienku a zdôveril sa s ňou Giuseppemu Bongiovannimu. V oratóriu neboli totiž len skvelí chlapci, ale aj výtržníci, ktorí sa správali zle, a tiež chlapci, ktorí tam trpeli, mali problémy so školou alebo im bolo smutno za rodinou. Každý sa im snažil pomôcť, ako najlepšie vedel. Prečo by sa tí usilovnejší nemohli spojiť do jednej „tajnej družiny, a to tak, aby vznikla jedna kompaktná skupinka malých apoštolov medzi ostatnými chlapcami. Giuseppe súhlasil. Povedali o tom aj niektorým ďalším priateľom. Myšlienka sa zapáčila aj im. Rozhodli sa nazvať túto skupinku Družina Nepoškvrnenej. Don Bosco ma rovnaký názor ako oni – aby si skúsili napísať pravidlá. Sám o tom napísal: „Jedným z tých, ktorí najviac pomáhali Dominikovi pri založení družiny a so znením jej pravidiel, bol Giuseppe Bongiovanni.“⁴³

Zo zápisov stretnutí družiny, uchovávaných v saleziánskom archíve, vieme, že všetkých členov, ktorí sa raz do týždňa stretávali, bolo asi desať: Michele Rua (bol zvolený za prezidenta), Domenico Savio, Giuseppe Bongiovanni (bol zvolený za sekretára), Celestino Durando, Giovanni B. Francesca, Giovanni Bonetti, klerik Angelo Savio, Giuseppe Rocchietti, Giovanni Turchi, Luigi Marcellino, Giuseppe Reano, Francesco Vaschetti. Chýba tu Giovanni Cagliero, ktorý bol v tom čase chorý a zotavoval sa po ťažkej chorobe u svojej mamy.

Posledný bod pravidiel, s ktorým všetci súhlasili, aj don Bosco, znel takto: „Úprimná synovská, neobmedzená dôvera, osobitná jemnosť a oddanosť a vyrovnaná nábožnosť k Panne Márii, nám pomáhajú odolávať všetkým prekážkam, stávame sa húževnatejší v odhodlaní, nároční na seba samých, láskaví k iným a v každom smere spoľahliví.“

Členovia družiny si vybrali dve kategórie chlapcov, o ktorých sa mali starať. Tých potom potajomky volali „klienti“. Prvou kategóriou boli nedisciplinovaní chlapci, ktorým ľahko vyklznu nadávky a údery. Každý člen si zobral na starosť jedného takéhoto klienta a správal sa ako jeho „anjel strážca“ tak dlho, ako bolo treba (Michele Magone bol vytrvalým „anjelom strážcom“!).

Druhú kategóriu tvorili noví chlapci. Pomáhali im prvé dni v oratóriu prežiť v radosti, keďže ešte nikoho nepoznali, nevedeli hrať hry, ktoré boli v oratóriu obľúbené, mnohí rozprávali nárečím prineseným z ich dedinky a smútili za domovom. (Francesco Cerruti bol „anjelom strážcom“ Dominika Savia a o jeho prvých dňoch v oratóriu rozprával s istým očarením.)

V zápisoch je tiež zaznamenané, ako takéto stretnutie prebiehalo: krátka modlitba, niekoľko minút duchovného čítania, vzájomné podnecovanie sa k pristupovaniu k svätej spovedi a svätému prijímaniu; „hovorili o zverených klientoch – povzbudzovanie k trpezlivosti a dôvere v Boha v takých prípadoch, keď sa „klienti“ zdajú byť vnútorne hluchí a necitliví, no a k rozvážnosti a láskavosti v prípadoch, keď sa zdá, že „klienti“ sú ľahko ovplyvniteľní.“⁴⁴

Porovnajúc mená členov Družiny Nepoškvrnenej s prvými menami, ktoré sa zapísali do nábožnej spoločnosti (t. j. SDB v začiatkoch), nadobudneme dojímavý poznanie: družina totiž bola akousi „generálnou skúškou“ saleziánskej kongregácie, ktorú don Bosco zamýšľal založiť.

Družina Nepoškvrnenej sa stala kvasom oratória. Z jednoduchých chlapcov urobila malých apoštolov. Recept bol jednoduchý. Raz do týždňa sa stretnúť, spoločne sa pomodliť, prečítať si jednu stránku z nejakej dobrej knihy, spoločne sa povzbudiť k pristupovaniu ku sviatostiam,

⁴² GK 26, 98.

⁴³ BOSCO, G.: *Vita di Domenico Savio*, s. 76.

⁴⁴ STELLA, P.: *Don Bosco nella storia economica e sociale (1815 – 1879)*, s. 481.

stanoviť konkrétny program, ako a komu pomôcť v tom prostredí, v akom sa nachádza, a na záver pekné vzájomné podelenie sa o úspechoch a neúspechoch v ostatnom období.

Don Bosco bol veľmi spokojný. Prial si, aby táto skupina bola zaštepovaná do každého rodiaceho sa saleziánskeho diela a aby sa aj v ňom stala centrom angažovaných chlapcov a nových saleziánskych povolání.

Medzi radami na štyroch stránkach (je to jedna z najlepších syntéz systému dona Bosca), ktoré don Bosco dal Michelemu Ruovi, keď šiel založiť prvý saleziánsky dom mimo Turína – v mestečku Mirabello, sa nachádza aj takáto: „Postaraj sa, aby vznikla Družina Nepoškvrnenej, ale budeš iba jej zakladateľom, nie direktorom; považuj ju za dielo mladých.“⁴⁵

V každom saleziánskom diele voláme skupinku angažovaných chlapcov tak, ako uznáme za vhodné, ale určite nech kopiruje dávnu Družinu Nepoškvrnenej! Nespočíva azda tajomstvo, ktoré nám don Bosco zveruje, aby sme nanovo dokázali nechať klíčiť saleziánske a kňazské povolania, práve v tom?

3 ZASVÄTENÍ BOHU V MLADÝCH

V myšlienke, že „rozhodnutie pre mladých, ktoré uskutočnil tridsiatnik don Bosco (v rokoch 1844 – 1846), sa napokon má stať poslaním ‚saleziánov‘ a nevyhnutne musí mať *humus* (úrodnú pôdu) – zasvätenie“⁴⁶ sa utvrdzoval len postupne. Bolo to dlhé obdobie, ktoré charakterizovala nejedna trpká skúsenosť. Od počiatku sa usiloval zhromažďovať okolo seba spolupracovníkov, kňazov i laikov, ale nakoniec nikto z nich nevstúpil do kongregácie. Pri nedostatku spolupracovníkov zvonka sa teda rozhodol siahnuť po vlastných zdrojoch – v júli 1849 sa odhodlal povzbudiť a sprevádzať na cestu ku kňazstvu štyroch mladíkov, ktorí mu pomáhali v oratóriu. Štyria klerici (Giuseppe Buzzetti, Carlo Gastini, Giacomo Bellia, Felice Reviglio) „zostali navždy priateľmi dona Bosca a jeho diela, ale nikdy sa nestali saleziánskymi kňazmi“⁴⁷, iba Buzzetti sa neskôr stal saleziánom koadjutorom a saleziánom zostal až do svojej smrti.

Možno práve táto skúsenosť rozhodujúcim spôsobom pomohla donovi Boscovi pochopiť a naplno sa zasadiť za neoddeliteľné spojenie zasvätenia a poslania v saleziánskom živote. Diecézny kňaz sa tak „postupne stával rehoľníkom, magistrom a tvorcom komunity zasvätených“⁴⁸. Už v prvom článku stanov, a viackrát to potvrdzujú aj iné články, je evidentné, že don Bosco považoval poslanie k mladým za cieľ kongregácie.⁴⁹ Bol presvedčený, že práve toto je charakteristická črta jeho spirituality – „že napredovanie na ceste k svätosti sa realizuje v službe poskytovanej zvlášť najnúdznejším mladým“.⁵⁰ Dať sa Bohu bolo podľa neho nevyhnutnou podmienkou k tomu, aby sa niekto mohol dať mladým. „Nie preto sme sa zasvätili Bohu, aby sme sa upli na stvorenia, ale aby sme praktizovali lásku k blížnemu pohnutí len láskou k Bohu.“⁵¹

3.1 Synovia zasvätených zakladateľov

Skupinu mladých, ktorí v ten večer 18. decembra položili základy Spoločnosti svätého Františka Saleského, tvorilo osemnásť osôb, včítane dona Bosca. Nazývali sa „zapísaní“.⁵² Dvaja z nich

⁴⁵ MB VII, s. 526.

⁴⁶ MOTTO, F.: *Ripartire da Don Bosco*. Dalla Storia alla vita oggi. (Znovu začať od dona Bosca.) Turín-Leumann. Elledici 2007, s. 83.

⁴⁷ DESRAMAUT, F.: *Don Bosco fondatore*, s. 129; porov. MB III, s. 549 – 550.

⁴⁸ BRAIDO, P.: *Don Bosco, prete dei giovani nel secolo della libertà*, s. 435.

⁴⁹ Porov. BOSCO, G.: *Costituzioni della Società di S. Francesco di Sales (1858 – 1875)*, s. 72 – 73.

⁵⁰ DESRAMAUT, F.: *Don Bosco en son temps*, s. 573.

⁵¹ MB XVII, s. 17.

⁵² Z 18 boli dvaja kňazi, don Bosco a don Alasonatti, jeden koadjutor (Giuseppe Gaia) a zvyšok klerici, ktorých priemerný vek bol pod 21 rokov (porov. STELLA, P.: *Don Bosco nella storia economica e sociale*, s. 295).

(Cagliari a Rua) patrili k tým, ktorí pred piatimi rokmi – 26. januára 1854⁵³ skúsili „za pomoci Pána a na príhovor svätého Františka Saleského praktizovať lásku k blížnemu a považovali to za svoj prísľub, aby raz, keď to bude možné a vhodné, premenili svoj prísľub na sľub pred Pánom“.⁵⁴ Asi tri roky po významnom 18. decembri, presnejšie 14. mája 1862, sa skupina tentoraz dvadsiatich dvoch osôb zasvätila. Boli to prví saleziáni, ktorí skladali prvé oficiálne sľuby,⁵⁵ zatiaľ čo samotný don Bosco sa zasvätil Bohu ako obeta, „ochotný prijať akúkoľvek obeť na väčšiu Božiu slávu a pre spásu duší“.⁵⁶

V zápisnici najvyššieho orgánu spoločnosti (Capitolo Superiore) zo 14. mája 1862 čítame:

„Rektor zvolal spolubratov zo Spoločnosti svätého Františka Saleského a väčšina z nich (teda tí, ktorí ukončili rok noviciátu) potvrdila svoju ochotu zostať a zložiť sľuby na tri roky. Odohralo sa to nasledovným spôsobom:

Dôstojný pán don Bosco, rektor, oblečený v reverende, vyzval kandidátov, aby si kľakli. Aj on si kľakol a začal recitovať *Veni Creator* (...), potom nasledovali litánie k najsvätejšej Panne. (...) Po týchto modlitbách spolubratia *in sacris* (ktorí už prijali posvätný rád) – D. Alasonatti Vittorio, D. Rua Michele, D. Savio Angelo, D. Rocchietti Giuseppe, D. Cagliari Giovanni, D. Francesca Giov. Batt., don Ruffino Domenico; klerici Durando Celestino, Anfossi Giov. Batt., Boggero Giovanni, Bonetti Giovanni, Ghivarello Carlo, Cerruti Francesco, Chiapale Luigi, Bongiovanni Giuseppe, Lazzeri Giuseppe, Provera Francesco, Garino Giovanni, Jarac Luigi, Albera Paolo; laici Cav. Oreglia Federico di S. Stefano, Gaia Giuseppe – nahlas a zreteľne spoločne vyslovili formulu sľubov. (...) Napokon každý jeden potvrdil svoje sľuby podpisom do knihy, ktorá bola určená vyslovene na tento úkon.“⁵⁷

Don Bonetti vo svojej kronike pokračuje: „Sľuby sme teda zložili v počte 22, bez dona Bosca, ktorý kľáčal medzi nami pri stolíku s krížom. Keďže nás bolo mnoho, spoločne sme opakovali formulu sľubov, ako nám ju predčítaval don Rua. Potom sa don Bosco postavil, obrátil sa k nám, kým my sme ešte kľáčali, a povedal nám niekoľko slov..., medzi iným aj toto: „(...) Nieкто mi môže povedať: ‚A don Bosco? Aj on zložil sľuby?‘ ‚Pozrite, zatiaľ čo vy ste skladali sľuby do mojich rúk, ja som ich dával Ukrižovanému po celý môj život, obetujúc sa Pánovi, ochotný priniesť akúkoľvek obeť na väčšiu Božiu slávu a pre spásu duší, najmä duší mladých. Pán nech nám pomáha verne zachovávať tieto naše sľuby. (...) Moji drahí, žijeme v ťažkých časoch. (...) *Ja nemám len akési tušenie, ale pevné a silné argumenty, že je Božia vôľa, aby naša spoločnosť existovala a rozvíjala sa.* (...) Všetko je dôkazom toho, že *Boh je s nami.* (...) Ktovie, či si Pán nechce poslúžiť touto našou spoločnosťou, aby urobil v Cirkvi veľké dobro. (...) O takých dvadsaťpäť až tridsať rokov, ak nám Pán bude pomáhať ako doteraz, naša spoločnosť sa *rozšíri do mnohých častí sveta* a bude môcť mať aj tisíc spolubratov.“⁵⁸

⁵³ Toto je prelomový rok, ktorý delí čas oratória od času saleziánskej spoločnosti, ako píše LENTI, A. J.: *Don Bosco. History and Spirit. III: Don Bosco Educator, Spiritual Master, Writer and Founder of the Salesian Society.* (Don Bosco. História a duchovnosť. III: Don Bosco vychovávateľ, duchovný vodca, spisovateľ a zakladateľ saleziánskej spoločnosti.) Editoval GIRAUDO, A. Rím. LAS 2008, s. 312. 316 – 319.

⁵⁴ MB V, s. 9. Ďalší dvaja, ktorí sa zaviazali 26. januára 1854 spolu s Cagliariom a Ruom, boli Rocchietti a Artiglia. Rocchietti, aj keď nebol medzi povolanými 18. decembra 1859, sa nachádza v skupine tých, čo 14. mája 1862 skladali prvé sľuby. Porov. tiež CERIA, E.: *Vita del servo di Dio Don Michele Rua, primo successore di San Giovanni Bosco.* (Život Božieho služobníka dona Micheleho Ruu, prvého nástupcu dona Bosca. Turín: SEI 1949, s. 29.

⁵⁵ Z tých, čo 18. decembra 1859 boli medzi pozvanými, traja nepristúpili k prvým sľubom, ktoré sa konali 14. mája 1862: Marcellino Luigi, Pettiva Secondo a Rovetto Antonio. Ostatní ôsmi sa pridali počas trojročia: Albera Paolo, Boggero Giovanni, Gaia Giuseppe, Garino Giovanni, Jarac Luigi, Oreglia Federico, Rocchetti Giuseppe, Ruffino Domenico.

⁵⁶ MB VII, s. 163; porov. FDB 1873, *Epistolario* 5 – 6.

⁵⁷ MB VII, s. 161.

⁵⁸ MB VII, s. 162 – 164; porov. FDB 992, *Epistolario* 10. – Text kurzívou som vyznačil ja.

Na zozname 22 nových profesov je aj osem nových mien, všetci mladí, ba aj veľmi mladí: Ruffino Domenico (22 rokov), Albera Paolo a Garino Giovanni (obaja 17-roční!).

Prvé večné sľuby, ktorými sa bratia zasväcovali na celý život, don Bosco dovolil zložiť svojim synom až po trojročných sľuboch. Zápisnice hovoria: „10. novembra 1865, po zhromaždení všetkých spolubratov z Nábožnej spoločnosti svätého Františka Saleského, kňaz Lemoyne Giovanni Battista (26-ročný, tri roky kňaz Janovskej diecézy, ktorý prišiel pomáhať donovi Boscovi) (...), zložil pred rektorom kňazom Jánom Boscom doživotné sľuby čistoty, chudoby a poslušnosti, majúc po svojom boku svedkov – kňazov Cagliari Giovanniho a Ghivarella Carla.“

„15. novembra,“ ako sa uvádza v zápisniciach, „zložili svoje doživotné sľuby pred rektorom kňazom Jánom Boscom: Rua Michele, kňaz; Cagliari Giovanni, kňaz; Francesia Giovanni, kňaz; Ghivarello Carlo, kňaz; Bonetti Giovanni, kňaz; Bonetti Enrico, klerik; Racca Pietro, klerik; Gaia Giuseppe, laik; Rossi Domenico, laik.“⁵⁹

6. decembra sa do zoznamu spolubratov s doživotnými sľubmi pridali: Durando Celestino, kňaz; Oreglia Federico, laik; Jarach Luigi, klerik; Mazzarello Giuseppe, klerik; Berto Gioachino, klerik.⁶⁰ „Zasvätený“, opakoval často don Bosco v prípravných prednáškach (konferenciách) pred zložením sľubov, znamená „patriť Bohu“, „zasľúbený Bohu“. Don Bosco považoval výrazy „zasvätenie“, „profesia“, „sväté sľuby“ za synonymá.

Ján Bosco sa vždy cítil zasvätený

Vždy cítil, že je Boží. Keď bola pekná letná noc a mama Margita so svojimi synmi vyšli pred dom, aby si sadli na priedomie a osviežili sa príjemným čerstvým vzduchom po celodennej páľave, pozerali sa smerom hore, na nebo, na jediné „video“, ktoré vtedy existovalo – na nebo posiate hviezdami. A mama potichu hovorila: „Toto všetko stvoril Boh, to on umiestnil všetky tie hviezdy na nebi.“ Malý Janko sa v tej chvíli cítil obklopený tajomnou prítomnosťou veľkej a neviditeľnej Osoby, ktorá dala život všetkému, aj jemu. Mama ho naučila objaviť jej prítomnosť všade: na nebi, v tvári chudobných, vo svedomí, ktoré hovorilo v jej mene. Cítil sa ponorený do Boha a cítil sa Boží.

Toto bol najväčší dar, ktorý mu dala jeho svätá mama. Zasvätenie Bohu, to urobil Janko Bosco nevedomky už ako chlapec, keď držal za ruku svoju mamu.

Janko Bosco nikdy nepotreboval na modlitbu kľakadlo. Modlil sa skoro ráno, keď ho mama prebudila, na kolenách na podlahe v kuchyni, po boku svojich bratov a mamy. A potom hovorieval so svojim Bohom – modlil sa všade: na lúke, na kope sena, pri naháňaní zatúlanej kravy, pri pohľade na nebo. Keď slúžil u Mogliovcov, jedného dňa ho našli na kolenách v takejto polohe: „v rukách držal knihu, tvár však mal obrátenú k nebu a oči zatvorené“.⁶¹ Tak hlboko bol ponorený do svojej reflexie, že ho museli prebrať. Vo svojich detských a mladistvých rokoch, keď pracoval ako roľník, „sa v ňom hlboko zakorenil zmysel pre Boha a jeho kontempláciu, takže počas práce sa bez problémov dokázal utiahnuť do samoty a udržiavať si spojenie s Bohom aj na poli“.⁶²

Postupne sa jeho modlitba (ako roľníka, študenta, seminaristu, kňaza) stala jeho charakteristikou, atmosférou, v ktorej žil. Spreádzala každú jeho činnosť, ale nenarušovala intenzitu jeho práce. Pápež Pius XI., ktorý ako mladý kňaz strávil s donom Boscom – ktorý mal vtedy 68 rokov – síce len dva dni, to vystihol výborne: atmosféra modlitby prenikala každú činnosť dona Bosca. A opísal ju piatimi slovami: „Don Bosco bol s Bohom.“

⁵⁹ MB VIII, s. 241.

⁶⁰ Tamže.

⁶¹ MB I, s. 196.

⁶² STELLA, P.: *Don Bosco nella storia della religiosità cattolica*, s. 36.

Pápež žiada zasvätenie so sľubmi

V roku 1857 sa don Bosco zveril svojmu duchovnému vodcovi donovi Cafassovi s problémami, s ktorými sa stretal pri upevňovaní stability svojho diela. Myslel si, že ak mu jeho najlepší spolupracovníci prisľúbia, že zostanú s ním, bude to stačiť. Ale realita jasne dávala najavo, že to nie je tak. Nedokázal udržať mladých a klerikov, aby mu pomohli pri práci. Don Cafasso nerozmýšľal dlho a odpovedal: „Vaše dielo sa nezaobíde bez založenia rehoľnej spoločnosti. (...) V tejto spoločnosti by boli záväzné sľuby a mala by ju schváliť najvyššia autorita Cirkvi. Potom by mohla slobodne disponovať svojimi členmi.“⁶³

Don Bosco, stále nie celkom presvedčený, požiadal o radu tiež monsignora Losanu, biskupa z Bielly. Potom sa obrátil na svojho arcibiskupa monsignora Fransoniho, ktorý bol v exile v Lyone. Jeho odpoveď znela: „Obrátiť sa na Rím a požiadať Svätého Otca Pia X. o radu a vhodné usmernenia.“⁶⁴ Don Bosco poslúchol svojho arcibiskupa a v úvodnej časti *Stanov Spoločnosti svätého Františka Saleského* z roku 1877⁶⁵ napísal: „Keď Svätý Otec prvýkrát hovoril o saleziánskej spoločnosti, povedal tieto slová: ‚V rehoľnej kongregácii alebo spoločnosti sú potrebné sľuby, ktoré by všetkých členov viazali poslušnosťou k predstavenému a predstaveného so svojimi podriadenými zasa k hlave Cirkvi a tak k samému Bohu‘.“⁶⁶

Prakticky všetci mu hovorili, že „semeno nemôže vyklíčiť (*poslanie*), ak sa v tom istom čase nezakorení ešte hlbšie“ (*zasvätenie*).

Don Bosco viac neváhal. Presvedčil sa, že jeho pomocníci, okrem toho, že sú s ním a pracujú s ním, by mali „byť Boží“, aby mohli zasvätiť celý svoj život pre spásu mladých. „Dať sa na istý čas Bohu v mladých, ktorých priťahovala prítomnosť dona Bosca, sa postupne premieňalo na náklonnosť k cirkevnému či rehoľnému stavu.“⁶⁷

3.2 Ponaučenia dona Bosca určené jeho saleziánom

Saleziánom „rozpráva don Bosco o saleziánskej spoločnosti ako prorok a veštec. (...) Byť s donom Boscom patrí do Božieho plánu. Jednotliví saleziáni sú vybraní a predurčení byť nástrojom Božej slávy a pracovať pre spásu mladých rovnako ako don Bosco.“⁶⁸

Na úvod stanov don Bosco napísal dlhý list určený členom saleziánom. Je to štyridsať stránok, ktoré saleziánski novici čítali a študovali desiatky rokov. Don Bosco podrobne predstavil evanjeliové princípy a svoju myšlienku o rehoľnom živote, o zasvätení, o sľuboch a o saleziánskom živote. Na záver píše: „Prijmite tieto myšlienky ako spomienku, ktorú vám nechávam pred mojím odchodom do večnosti, ku ktorej sa približujem míľovými krokmi.“⁶⁹ A toto je jadro týchto stránok o našom zasvätení a o našich sľuboch. S úctou počúvajte dedičstvo nášho zakladateľa.

Zasvätený

⁶³ MB V, s. 685.

⁶⁴ MB V, s. 701.

⁶⁵ V tomto úvode, „s ktorým donovi Boscovi pomáhal don Barberis a ďalší“, sú zvýraznené „evanjeliové a duchovné princípy rehoľného života“ (BOSCO, G.: *Costituzioni della Societá di S. Francesco di Sales*, s. 20).

⁶⁶ *Regole o Costituzioni della Societá di S. Francesco di Sales* secondo il Decreto di Approvazione del 3 aprile 1874. Ed. Turín 1877. ‚Ai Soci Salesiani‘, (Pravidlá alebo Stanovy Spoločnosti svätého Františka Saleského podľa schvaľovacieho dekrétu z 3. apríla 1874. vydané v Turíne v roku 1877, s. 19.

⁶⁷ STELLA, P.: *Don Bosco nella storia della religiosità cattolica*. Vol. II: Mentalità religiosa e Spiritualità. Rím. LAS 1969, s. 393.

⁶⁸ STELLA, P.: *Don Bosco nella storia della religiosità cattolica*. Vol. II: Mentalità religiosa e Spiritualità, s. 402.

⁶⁹ *Regole o Costituzioni della Societá di S. Francesco di Sales* secondo il Decreto di Approvazione del 3 aprile 1874. Ed. Turín 1875. ‚Ai Soci Salesiani‘, s. XLI.

Svojimi sľubmi „sa zasväcujeme Pánovi a svoju vôľu, majetok, fyzické i morálne sily podriadujeme autorite predstaveného, aby sme všetci tvorili jedno srdce a jednu dušu, a tak podľa našich stanov rozširovali Božiu slávu. (...) Sľuby sú veľkodušná obeta. (...) Cirkevní učitelia často prirovnávajú rehoľné sľuby aj k mučeníctvu. Hovorí, že to, čo sľubom chýba na intenzite, nahradí ich trvanie“.⁷⁰

„Človek, ktorý sa obetuje Bohu... má oveľa čistejšie srdce, vôľu a skutky, a tak každý skutok, každé slovo spontánne obetuje Bohu v čistote tela a srdca“.⁷¹

„Zachovávaním rehoľných sľubov, zaoberajúc sa tým, čo slúži na väčšiu Božiu slávu..., (zasvätený) sa môže slobodne zaoberať službou Pánovi a každú prítomnú aj budúcu chvíľu zložiť do Božích rúk a do rúk predstavených, ktorí ho reprezentujú.“⁷²

„Kto podá pohár vody z lásky k nebeskému Otcovi, dostane svoju odmenu. A kto zanechá svet, zriekne sa každého pozemského zadosťučinenia, svoj život a majetok dá k dispozícii druhým, aby tak nasledoval božského Učiteľa, aká odmena ho čaká v nebi?“⁷³

„Pri plnení svojej funkcie, v práci, v útrapách a nepríjemnostiach nikdy nezabúdajme, že keď sme sa raz zasvätili Bohu, treba sa nám ustávať jedine preňho a len od neho čakať odplatu. Boh si dôkladne všima i tie najmenšie veci, čo sme urobili pre jeho sväté meno. Viera nás učí, že v pravý čas nám všetko bohato odplatí. Keď na konci života predstúpime pred posledný súd, pozrie sa na nás s láskou a povie: „Správne, dobrý a verný sluha, bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým: vojdí do radosti svojho Pána““.⁷⁴

Sväté sľuby

Poslušnosť

Pravá poslušnosť, ktorá nás robí milými Bohu i ľuďom, spočíva v tom, že s radosťou plníme všetko, čo nám odporúčajú stanovy alebo predstavení, naši garanti pred Božou tvárou..., spočíva v tom, že vieme byť poddajní aj vo veciach ťažších a protiviaciach sa našej sebaláske a že ich konáme s odvahou, aj keď nás to stojí námahu a obetu. V takýchto prípadoch je poslušnosť ťažšia, ale aj zásluhnejšia a privádza nás, ako nás uisťuje Ježiš Kristus, k vlastneniu nebeského kráľovstva. Zasvätený s veľkou dôverou bude môcť povedať so svätým Augustínom: „Pane, daj, čo rozkazuješ, a rozkáž, čo chceš.“⁷⁵

Chudoba

Zasvätený „je považovaný za toho, kto nič nevlastní, kto sa stal chudobným, aby bol bohatý s Ježišom Kristom. Nasleduje príklad najsvätejšieho Spasiteľa, ktorý sa narodil v chudobe, žil v zriekaní sa všetkého a umrel obnažený na kríži. (...)“

Je pravda, že občas bude treba zniesť nepohodlie pri cestovaní, v práci, v zdraví i v chorobe. Inokedy nám zase nebude po chuti jedlo, odev alebo niečo iné. Práve vtedy si musíme uvedomiť, že sme zložili sľub chudoby a že ak chceme mať za to zásluhy a odplatu, musíme znášať aj následky chudoby. Chráňme sa pred akýmsi druhom chudoby, ktorý svätý Bernard tak ostro odsudzuje, keď hovorí, že niektorí sa honosia len tým, že sa nazývajú chudobnými, ale s chudobou nechcú mať nič spoločné. Iní zasa chcú byť chudobní, ale pod podmienkou, že im nič nebude chýbať“.⁷⁶

Čistota

⁷⁰ *Regole o Costituzioni della Società di S. Francesco di Sales* secondo il Decreto di Approvazione del 3 aprile 1874. Ed. Turín 1877. „Ai Soci Salesiani“, s. 19. 20.

⁷¹ Tamže, s. 16.

⁷² Tamže, s. 17.

⁷³ Tamže, s. 18.

⁷⁴ Tamže, s. 40.

⁷⁵ Tamže, s. 19. 27.

⁷⁶ Tamže, s. 28. 29.

Čistota je „cnosť nadovšetko potrebná, cnosť veľká, cnosť anjelská, cnosť, ktorá je korunou všetkých ostatných cností... Najsvätejší Spasiteľ nás uisťuje, že tí, čo majú tento neoceniteľný poklad, už tu v tomto smrteľnom živote sa stávajú podobní anjelom.

Ne vstupujte do kongregácie, kým sa neporadíte s rozumnou osobou a tá neusúdi, či túto cnosť dokážete zachovávať.

A takmer na konci dlhého listu dona Bosca sú slová: „Kto sa zasväti Pánovi svätými sľubmi, urobí jedno z najvzácnejších a najmilších obiet božskej Velebnosti“⁷⁷.

Sen o saleziánskej spoločnosti

Na konci roku 1881 don Bosco (66-ročný) zobral do ruky pero a rozpovedal všetkým saleziánom sen, ktorý sa mu prísnil v noci z 10. na 11. septembra. Je to známy *sen o desiatich diamantoch*. Don Bosco kráčaľ s direktormi saleziánskych domov, keď:

„sa zrazu medzi nami objavil muž so vzhľadom takým majestátnym, že nikto z nás nedokázal vydržať jeho pohľad. (...) Mal na sebe bohato zdobený plášť. (...) Na jeho golieri bolo žiarivými písmenami napísané: *„Nábožná saleziánska spoločnosť v roku 1881.“* Na stuhe, ktorá ho zaväzovala zase toto: *„Aká má byť.“* Desať neobvykle veľkých a jasných diamantov mi nedovoľovalo sústrediť môj pohľad na túto vznešenú osobu, a keď sa mi to podarilo, tak len za cenu veľkej námahy. (...)

Päť brúsených diamantov zdobilo zadnú časť plášťa. (...) Jeden, najväčší a najžiarivejší, bol v strede... označený nápisom: *„Poslušnosť.“* Na prvom sprava sme čítali: *„Sľub chudoby.“* (...) Zľava, pri najvyššie položenom, bolo napísané: *„Sľub čistoty.“* (...) Tieto brilanty vysielali lúče ako malé plamienky a dali sa v nich čítať rôzne myšlienky.

V lúčoch diamantu Poslušnosť čítame: *„Základ celej stavby a súhrn svätosti.“* V lúčoch diamantu s názvom Chudoba čítame: *„Božie kráľovstvo patrí chudobným. Bohatstvo je trnie. Chudoba sa nežije slovami, ale srdcom a skutkami. Otvára nebeskú bránu a dovoľí vám vstúpiť.“* A v lúčoch diamantu Čistota bolo: *„S ňou prídu všetky ostatné cnosti. Tí, čo majú čisté srdce, uvidia obdivuhodné Božie diela a budú vidieť samého Boha (...).“*

Okolo nápisu novu sa objavilo svetlo a osvecovalo malú tabuľku, na ktorej bolo napísané: *„Aké nebezpečenstvo hrozí nábožnej saleziánskej spoločnosti v roku spásy 1900.“* (...) Tu sa znovu objavila vznešená postava. (...) Jej plášť bol bezfarebný, rozožratý molami, roztrhaný. Na miestach, kde predtým boli vsadené diamanty, zostali len hlboké diery. Na mieste kde bol diamant Poslušnosť, nebolo nič, iba rozsiahla a hlboká diera bez nápisu. Tam, kde bol diamant Čistota, čítame: *„Žiadostivý a svetácky život.“* Na mieste diamantu Chudoba bol nápis zmenený takto: *„Posteľ, oblečenie, pijatka a peniaze.“*

Tento pohľad nás všetkých vystrašil.“

Don Bosco pokračoval v rozprávaní. Hovoril, že v tomto okamihu počuli príjemný hlas mládenca, ktorý ho varoval:

„Sluhovia a nástroje všemohúceho Boha, počúvajte a pochopte! Buďte statoční a silní! To, čo ste videli a počuli, je nebeské varovanie určené vám a vašim bratom. Nachádzate sa na prudkom zráze, pochopte správne toto varovanie...“

„Neprestajne kážte, či je to vhod, alebo nevhod. A to, čo kázate, neúnavne robte aj vy sami, a to preto, aby vaše diela boli svetlom, ktoré sa z generácie na generáciu prenáša na vašich bratov i synov ako pravá a bezpečná tradícia...“

„Pozorne si ma vypočujte a pochopte: vaša ranné a večerné uvažovanie nech je nad dodržiavaním stanov.“

„Ak sa budete správať takto, nikdy vám nebude chýbať pomoc Všemohúceho. Budete“

⁷⁷ Tamže, s. 30. 31. 41.

obdivuhodní pred svetom aj anjelmi, a potom vaša sláva bude Božou slávou...“

Don Bosco písal tento sen vlastnou rukou a ukončil ho týmito slovami: „Tento sen trval takmer celú noc a nad ránom som sa zobudil vysilený. (...) Našu spoločnosť požehnáva nebo, ale zároveň chce, aby sme aj my prispeli vlastnými silami. Zlu, ktoré nás ohrozuje, predídeme vtedy, ak budeme kázať o cnostiach i nerestiach; ale musíme i sami robiť to, čo kážeme druhým. Rovnako by sme mali podľa tradície zanechať našim bratom poznanie o tom, ako sme žili a ako budeme naďalej žiť. (...) Mária, Pomocnica kresťanov, oroduj za nás!“⁷⁸

Jeden saleziánsky historik sa vyjadril, že v tomto sne je málo vysnívaných vecí, ale zato je tam silné otcovské povzbudenie zo strany svätého zakladateľa. Aj keby to tak bolo, nič to neuberá na sile týchto slov (väčšina z nich je z Biblie), ktoré don Bosco spolu s Pánom daruje všetkým svojim synom. Musia sa stať nosnými líniami nášho života a tiež obsahom našej meditácie, aby sme takto mohli kráčať v duchu „osôb vyznačujúcich sa prívlastkom salezián – rehoľník (zasvätený).

4 NAŠE STANOVY, CESTA VERNOSTI

4.1 Prvá fotografia, ktorú si želal don Bosco

November 1875. Don Bosco naplnil sen o poslaní prvých saleziánskych misionárov do Južnej Ameriky, do Patagónie. A po prvýkrát vo svojom živote chcel fotografiu. Záležalo mu na tom, aby sa táto udalosť zvečnila, aby sa poriadne rozšírila a bola podnetom pre saleziánov a ich mladých. Kvôli tomu sa obrátil na najkvalifikovanejšieho fotografa v Turíne – na Micheleho Schembocheho.⁷⁹ Vo fotografickom ateliéri pózoval s desiatimi misionármi v oficiálnom rúchu. Fotografia detailne poukazuje na dôležitosť, akú don Bosco túžil dať tejto udalosti: odchádzajúci sú oblečení v španielskom štýle, v charakteristickom kabáte a na ňom sa vyníma misijný kríž, argentínsky konzul je v slávnostnej uniforme a don Bosco v kabáte a s čiapkou na príležitostné chvíle, v ktorých sa predstavoval pápežovi, a v póze, keď donovi Caglierovi, vedúcemu výpravy, podáva knihu stanovy saleziánskej spoločnosti. Túži dať dôležitosť tomuto gestu, pretože má pre neho hlboký význam.

Don Rua, jeho nástupca, píše: „Keď ctihodný don Bosco poslal svojich prvých synov do Ameriky, chcel, aby bol medzi nimi zachytený na fotografii vo chvíli, keď vedúcemu výpravy donovi Giovannimu Caglierovi odovzdáva stanovy. Koľko vecí vyjadril don Bosco týmto postojom! Akoby hovoril: ‚Precestujete moria, odoberiete sa do neznámych krajín, budete sa stretávať s ľuďmi rôznych jazykov a spôsobov, možno budete vystavení veľkým skúškam. Chcel by som vás odprevadiť, potešovať vás, radiť vám, chrániť vás. Ale to, čo nemôžem spraviť ja sám, urobí táto kniha. Opatrujte ju, ako vzácny poklad.‘“⁸⁰

4.2 Dlhá a trnistaná cesta

Najdrahší, pozývam vás, aby ste spolu so mnou späť prešli dlhú a trnistú cestu, ktorou musel prejsť náš svätý zakladateľ pri zostavovaní knihy našich stanov.

Po založení našej spoločnosti don Bosco musel napísať regulu (stanovy) a dať ju na schválenie cirkevnej autorite. Platilo, že najskôr treba získať odobrenie z diecézy a potom eventuálne od pápeža. Keďže turínsky arcibiskup bol v tých rokoch v exile v Lyone a sprostredkované vzťahy

⁷⁸ ROMERO, C.: *I Sogni di Don Bosco*. (Sny dona Bosca.) Edizione critica. Turín. Elledici 1978, s. 63 – 71.

⁷⁹ SOLDŘ, G.: *Don Bosco nella fotografia dell'800*. 1861 – 1888. (Don Bosco vo fotografiách 19. storočia. 1861 – 1888.) Turín. SEI 1987, s. 124.

⁸⁰ *Lettere circolari di Don Rua ai Salesiani*. (Obežníky dona Ruu pre saleziánov.) Turín. Tipografia Salesiana 1910, s. 409.

s ním (cez osoby nie vždy naklonené donovi Boscovi) sa javili ťažké, náš zakladateľ zamýšľal, že sa obráti priamo na pápeža.

Veril, že to bude jednoduchá a krátka záležitosť. Vskutku, prvý text (1858) bol začiatkom ďalšieho desaťročia jeho výchovnej skúsenosti v oratóriu. Tvorilo ho 58 článkov, ktoré boli rozdelené do deviatich krátkych kapitol. Jednoducho sa hovorilo, že spoločnosť by bola zložená z kňazov a laikov, zjednotených sľubmi a túžiacich zasvätiť svoj život dobru chudobnej mládeže a posilneniu katolíckeho náboženstva v rámci ľudových vrstiev „ústne a písomne“.

Jednotlivé strany odrážali klímu veselej rodinnosti a hlavný predstavený bol otcom jednej veľkej rodiny. Duchovnosť, ktorá nad tým všetkým vynikala, bola prostá a zakorenená v evanjeliu. Členovia sa zasväcovali Bohu tak, že sa rozhodli nasledovať Krista, najsvätejšieho Spasiteľa, ktorý začal konať a vyučovať. A ich misia spočívala v praktizovaní lásky voči mladým, zvlášť chudobným, a voči jednoduchému ľudu. Toto bola jednoduchá charizma, ktorú nová rehoľná spoločnosť zamýšľala priniesť do Cirkvi.

Štyri roky predtým minister Rattazzi podpísaním jedného zákona zrušil rehoľné združenia, to znamená zriadenia a kongregácie, a zoštátnil ich domy a majetky. Tento zákon, najskôr aplikovaný v Piemonte, sa rozšíril po celom Taliansku. Aby sa niečo podobné nestalo jeho spoločnosti, don Bosco (na radu samého ministra, ktorý si ho vážil) vložil do stanov jeden špeciálny článok. Tvrdilo sa v ňom, že saleziáni sú pred Cirkvou bežnými rehoľníkmi, ale pred štátom občanmi, ktorí si plnia svoje občianske povinnosti. Toto vyjadrenie (páčilo sa dokonca aj pápežovi Piovi IX.) bolo absolútnou novinkou, ktorá otvorila dokorán nové perspektívy Cirkvi – prijímajúc, že rehoľníci by viac netrpeli sužovanie zo strany štátu.

V tom, že pôjde o krátku a jednoduchú záležitosť, sa don Bosco mýlil. Od prvého konceptu až po definitívne odobrenie prešlo skoro dvadsať rokov.⁸¹ Don Bosco si počas nich mnoho vytrpel. Celú strastiplnú cestu zhrnul takto: „Vzali sa naše úbohé stanovy a ku každému slovu sa hľadal nejaký neprekonateľný problém. Tí, čo by mohli byť viac na mojej strane, sa nakoniec rozhodne stavali proti.“⁸² Toto nebola bezdôvodná lamentácia dona Bosca, pretože dôkazom sú „korekcie, vsuvky, zmeny zmyslu textu, prepracovania, náhrady, ktoré sa hľadali dlho... Skoro dvadsať rokov prípravy textu... Tie úbohé zošity, tie jednoduché a úbohé papieriky dosvedčujú, koľko strastí musel don Bosco podstúpiť pri spísaní istých článkov a kapitol“.⁸³

V texte však boli aj také dva body, na ktoré sa zniesla hlavná kritika, ale don Bosco sa jej nikdy nepodriadi: rozdelenie každého saleziána na rehoľníka podriadeného Cirkvi a občana, ktorý zachováva občianske zákony (súvislosť s občianskymi zákonmi bola nepríjemná, pretože to mohlo vyznieť, že štát prenasledoval Cirkev); a právo hlavného predstaveného spoločnosti pripustiť k sväteniam saleziánov, ktorých považoval za hodných.

3. apríla 1874, po prepracovaní niektorých bodov, bol text stanov konečne schválený. Posledné slovo mal aj tak pápež Pius IX. Bol zrušený historicko-duchovný úvod a prijatá normalizácia noviciátu a študentov; ďalej formulácia „občianske zákony“ bola zmenená na „oblasť vlastníctva majetku“ a „právo pripustiť k sväteniam“ bolo povolené ako privilégium len na desať rokov.⁸⁴

Keď don Bosco poslal telegram na Valdocco, kde sa v modlitbe čakalo na schválenie stanov, rozpútala sa veľká slávnosť. Priznal sa však, že „keby bol vedel, čo ho to bude stáť, asi by nemal odvahu“.

4.3 Posvätnosť stanov schválených Cirkvou

⁸¹ Porov. WIRTH, M.: *Da Don Bosco ai nostri giorni*. Tra storia e nuove sfide. (Od dona Bosca až po naše dni. Dejiny a nové výzvy.) Rím. LAS 2000, s. 145.

⁸² MB IX, s. 499. V poslednej vete don Bosco naznačuje ťažkú situáciu v dôsledku postoja monsignora Gastaldiho, ktorý sa roku 1871 stal turínskym arcibiskupom.

⁸³ BOSCO, G.: *Costituzioni della Società di S. Francesco di Sales 1858 – 1875*, s. 15.

⁸⁴ Porov. WIRTH, M.: *Da Don Bosco ai nostri giorni*, s. 154 – 155.

Hneď potom sám don Bosco začal mať rešpekt z posvätnosti, ktorú nadobudli saleziánske stanovy. Táto kniha už nebola vojnovým poľom, kde sa robili malé či väčšie opravy a prepracovania, dávali vsuvky a poznámky. Bola výkladom (v dlhej bitke nedotknutá vo svojej podstate) jednoduchej charizmy, ktorú nová saleziánska spoločnosť pokorne priniesla do Cirkvi a ktorú Cirkev schválila.

„Naše stanovy,“ napísal v liste členom spoločnosti v úvode tejto knihy, „boli definitívne schválené Svätou stolicou 3. apríla 1874. Táto udalosť... nás uisťuje, že zachovávaním našich rehoľných pravidiel sa opierame o základy pevné, bezpečné a možno povedať aj neomylné, lebo neomylný je aj úsudok najvyššej hlavy Cirkvi, ktorá ich schválila.“⁸⁵ So svojím zmyslom pre praktickosť don Bosco vzápätí pokračoval: „Samotné schválenie, akokoľvek cenné, by však neprinieslo veľa úžitku, keby sme tieto pravidlá nepoznali a verne nezachovávali.“⁸⁶

4.4 Neutíchajúci refrén dona Bosca a dona Ruu

Od tej chvíle sa poslušnosť stanovám (teda zasväteniu a poslaniu) stala často opakovanou témou dona Bosca. V okružnom liste zo 6. januára 1884 hovorí a podčiarkuje, nalieha a obnovuje toto pozvanie:

„Zachovávať naše stanovy, tie stanovy, ktoré matka Cirkev schválila, aby nás viedli, pre dobro našej duše a pre duchovné a časné výhody našich milovaných chovancov. Tieto stanovy sme čítali, študovali a teraz predstavujú obsah našich sľubov, ktorými sme sa zasvätili Pánovi. Preto si želim z celého srdca, aby nikto z vás nepovedal o nich ani jedno krivé slovo, alebo ešte horšie, aby nevyjadril ľútosť nad tým, že sa takto zasvätil Pánovi...“

Niektí z vás by mohli povedať: ale zachovávanie našich stanov je namáhavé. Zaiste je to ťažké pre tých, ktorí neposlúchajú bezvýhradne a ktorí ich neberú dostatočne vážne. Ale pre usilovných, pre tých, ktorí milujú svoju dušu, je poslušnosť, ako hovorí najsvätejší Spasiteľ, príjemným jarmom a ľahkým bremenom...

A napokon, drahí moji, azda by sme chceli ísť do neba na koči? (...) Nezasvätili sme sa Pánovi preto, žeby sme rozkazovali, ale aby sme poslúchali; nie preto, žeby sme boli závislí od stvorení, ale aby sme praktizovali lásku k blížnemu, pohýnaní jedine láskou k Bohu; nie preto, žeby sme mali pohodlný život, ale aby sme boli chudobní s Ježišom Kristom, aby sme trpeli spolu s ním tu na tejto zemi a tak sa stali hodni jeho slávy v nebi.“⁸⁷

Don Rua, prvý nástupca dona Bosca, nazývaný aj „živá regula“, dnes blahoslavený, nazýval stanovy *knihou života, ústredným evanjeliovým bodom, nádejou našej spásy, mierou našej dokonalosti, kľúčom do neba. Uctievať ich ako najkrajšiu spomienku a najvzácnejšiu relikviu nášho milovaného otca dona Bosca.*⁸⁸

4.5 Obnova stanov

Po Druhom vatikánskom koncile bola zvolaná špeciálna 20. generálna kapitula (SGK) v rokoch 1971 – 1972, aby prepracovala text stanov podľa požiadaviek koncilu. Šlo o dva body: návrat k prvotnej charizme inštitútu a prispôbiť text stanov požiadavkám súčasnej doby.

⁸⁵ *Regole o Costituzioni della Società di S. Francesco di Sales* secondo il Decreto di Approvazione del 3 aprile 1874. Ed. Turín 1877. „Ai Soci Salesiani“, s. 3. Poznámame, že keď v roku 1875 don Bosco uviedol tieto svoje slová v úvode prvého vydania schválených a tlačených stanov, prešlo len päť rokov od slávnostného vyhlásenia neomylnosti pápeža na Prvom vatikánskom koncile (1870).

⁸⁶ Tamže, s. 3.

⁸⁷ *Lettere circolari di Don Bosco e di Don Rua ed altri loro scritti ai Salesiani*, s. 21 – 22.

⁸⁸ *Lettere circolari di Don Rua ai Salesiani*, s. 123.

Bolo za tým asi sedem mesiacov intenzívnej práce „v živej a niekedy aj napätej atmosfére medzi protagonistami zachovania tradície a tými, čo chceli presadiť zmeny, medzi požiadavkami jednoty a potrebou decentralizácie, medzi zachovaním ústrednej autority a spoluzodpovednosťou“.⁸⁹

Vo svojom obsahu a štýle naše obnovené stanov vyznievajú ako „stanovy života, ktoré sú menej právnické a viac duchovné, ktoré nie sú len predpismi, ale evanjelióvymi, teologickými a saleziánskymi motiváciami“.⁹⁰ Obnovené Stanovy boli schválené ad experimentum na šesť rokov a potom ešte na ďalších šesť rokov.

22. generálna kapitula (GK), ktorá sa konala v roku 1984, po ďalšej namáhavej práci schválila text nových stanov ako definitívny text obnovených stanov. Tento text bol napokon schválený Apoštolskou stolicou 25. novembra 1984. Vtedajší hlavný predstavený spoločnosti – don E. Viganň, siedmy nástupca dona Bosca, v záverečnom prejave na kapitule prehlásil: „Je to text organicky prepojený, hlboký, vylepšený, preniknutý evanjeliom, bohatý na pôvodné hodnoty charizmy, univerzálne otvorený a schopný adaptability v budúcnosti, jednoduchý a dôstojný, plný vyrovnaného realizmu a preniknutý princípmi koncilu. Je to text, ktorý bol znovu komunitárne premyslený vo vernosti donovi Boscovi a pomocou ktorého chceme odpovedať na výzvy dnešných čias.“⁹¹

4.6 Slová z testamentu

Don Bosco v posledných troch rokoch života písal po etapách svoj duchovný testament. Neúhľadné písmo prezrádzalo prežité strasti a ťažkosti: slabol mu zrak a fyzicky upadal. Štýl bol bez okrás, podstatný, priamy. V komentári kritickej edície týchto textov je poznamenané: „Mohli by sme ako v zrkadle čítať autoportrét dona Bosca. (...) Pri čítaní niektorých statí je takmer nemožné zbaviť sa dojmu, že stojíme pred posvätným textom, je totiž plný významných a dôležitých slov.“⁹²

V tomto svojom testamente don Bosco venuje päť stránok pozdravu svojim saleziánom. Priblížime si len najpodstatnejšie state:

„Moji drahí a milovaní synovia v Ježišovi Kristovi!

Pred odchodom na večnosť mi prichodí splniť si voči vám zopár povinností... Predovšetkým vám čo najúprimnejšie ďakujem za poslušnosť, ktorú ste mi preukazovali, a za všetko, čo ste podnikli kvôli upevneniu a napredovaniu kongregácie... Nesmúťte, prosím vás, nad mojou smrťou... Namiesto toho, aby ste smútili, radšej urobte pevné rozhodnutie, že budete verní vo svojom povolaní až do smrti...

Ak ste ma milovali v minulosti, preukazujte mi lásku aj v budúcnosti, a to dôsledným zachovávaním našich stanov...

Zbohom, drahí synáčikovia, zbohom! Očakávam vás v nebi. Tam sa budeme zhovárať o Bohu a o Panne Márii, matke a správkyňi našej kongregácie. Tam budeme naveky vďačiť našej kongregácii..., že zachovávanie jej stanov mocne a účinne prispelo k našej spáse.“⁹³

Tento testament obsahuje vzácne slová pre nás všetkých. Myslím si, že naše stanov by mali byť hneď druhou knihou po evanjeliu, z ktorej by sme si mali robiť denné rozjímanie. Ním sa bude živiť naša saleziánskosť a zároveň urobíme niečo aj vo vzťahu k napomenutiu, ktoré je obsiahnuté v sne o diamantoch: „vaša ranná a večerná meditácia nech je o vernosti stanovám.“

⁸⁹ WIRTH, M.: *Da Don Bosco ai nostri giorni*, s. 451.

⁹⁰ WIRTH, M.: *Da Don Bosco ai nostri giorni*, s. 452.

⁹¹ GK 22, 134. In: *ACG 311* (1984), s. 139.

⁹² MOTTO, F.: *Memorie dal 1841 al 1884 – 1846. A suoi figliouli salesiani*. (Spomienky na roky 1841 – 1884 – 1846. Svojím synáčikom saleziánom). In: BRAIDO, P. (zostavil): *Don Bosco Educatore. Scritti e testimonianze*. Rím. LAS 1992, s. 391.

⁹³ Tamže, s. 410 – 411.

5 DON BOSCO, ZAKLADATEĽ „ŠIROKÉHO HNUTIA OSÔB, KTORÉ ROZLIČNÝM SPÔSOBOM PRACUJÚ NA SPÁSE MLÁDEŽE“ (S 5)

Zrodili sme sa pred 150 rokmi ako spoločnosť a časom sme si ešte viac vedomí toho, že náš Otec nemyslel iba na nás, ale vždy chcel vytvoriť „široké hnutie osôb, ktoré rozličným spôsobom pracujú na spásе mládeže“ (S 5). Boli sme myslení ako evanjelizátori a animátori veľkej charismatickej rodiny. Takto sa vskutku vyslovila aj SGK: „Don Bosco bol nadprirodzene podnietený zhora, aby vytvoril rehoľnú komunitu uprostred rodiny, ktorá sa ním inšpiruje, so špecifickou funkciou kvasu – animácie v rámci identity poslania. Tento projekt realizoval postupne, najprv vytvoril priateľské vzťahy so svojimi najlepšimi mladými mužmi, potom im navrhol skúšku, ktorá spočívala v praktickom cvičení sa v láske k blížnemu, aby ich časom priviedol k prísľubu a nakoniec aj k rehoľnému zasväteniu prostredníctvom sľubov. Tak sa zrodila prvá saleziánska komunita.“⁹⁴

5.1 „Synovia oratória rozídení po celom svete“

Profesor pedagogiky Giuseppe Rayneri v jednej zo svojich krátkych publikácií na počesť dona Bosca napísal: „V jedno nedeľné popoludnie v roku 1851 (*don Bosco mal 36 rokov a od založenia spoločnosti ho delilo dobrých osem rokov*) sa uskutočnilo žrebovanie lotérie. Keďže víťazov bolo veľa, aj spokojnosti a radosti bolo neúrekom. Na konci don Bosco z balkóna svojej izby hodil na dvor cukríky, a tak si ešte mnohí vychutnali sladkosti. Bolo teda veľmi logické, že výkriky radosti sa zdvojnásobili. Don Bosco zišiel dolu a chlapci ho z obrovského nadšenia nosili na rukách. Uprostred tejto atmosféry mu jeden zo študentov povedal: ‚Och, don Bosco, kiežby ste nazreli do všetkých kútov sveta a v každom z nich našli veľa oratórií!‘ Don Bosco sa veľavýznamne poobzeral vôkol seba a s veľkou láskou riekol: ‚Ktovie, či raz nenastane deň, keď synovia oratória budú prítomní v celom svete?‘“⁹⁵

Kto sa dnes pozerá na svet, musí uznať, že don Bosco bol prorok.

5.2 Široké hnutie saleziánskej rodiny

Don Bosco nenadchýnal pre nádej, ktorá by bola falošná, nerozdával radostné slová, ktoré by v skutočnosti boli prázdne. Don Bosco bol veľkým a silným stromom. Mal v sebe Boží život a odovzdával ho ďalej. My saleziáni sme najkrajším a najplodnejším ovocím jeho totálneho zasvätenia sa Bohu a jeho nezmerateľného úsilia vynaloženého v prospech mladých, zvlášť chudobných a ohrozených, aby mohli dosiahnuť plnosť ľudského a kresťanského života.

Ale my nie sme jediným ovocím tohto veľkého a silného stromu. „Saleziáni,“ vyhlásila SGK, „nemôžu pochopiť svoje špeciálne povolanie v Cirkvi bez toho, žeby nebrali do úvahy tých, ktorí vznikli podobne ako oni – z vôle zakladateľa. Preto hľadajú čo najlepší spôsob zjednotenia všetkých, pričom by bola zachovaná autentická odlišnosť každej zložky.“⁹⁶ To si vyžaduje vnímať saleziánske povolanie nielen ako osobné, ale zároveň aj ako spoločné, keďže ide o jedno jediné volanie Boha, „ktoré sa uskutočňuje organicky, aj keď komplexne, pre spásu chudobných a opustených mladých v duchu svätého Jána Bosca“.⁹⁷

⁹⁴ SGK, 496.

⁹⁵ MB IV, s. 318.

⁹⁶ SGK, 151.

⁹⁷ SGK, 171.

Don Bosco videl svojich synov rozšírených po celom svete, videl široké hnutie osôb, ktoré venujú svoj život chudobným a ohrozeným mladým, s jeho oduševnením pre Boha a pre mladých Božích synov. Toto široké hnutie predstavovali na začiatku skupiny, ktoré on sám založil: okrem Nábožnej spoločnosti svätého Františka Saleského aj Inštitút dcér Márie Pomocnice, Združenie saleziánskych spolupracovníkov a Združenie ctiteľov Panny Márie Pomocnice (ADMA). Počet týchto skupín postupne prerástol do formy veľkej saleziánskej rodiny, ktorá má dnes 26 skupín.

Zrodili sa aj *iné skupiny*, ktoré čakajú a dozrievajú k tomu, aby mohli byť oficiálne uznané ako súčasť saleziánskej rodiny, a rodia sa aj také skupiny, ktoré dozrievajú pre vstup do tejto našej rodiny.

My saleziáni, jadro zrodené z prvotného nadšenia a horlivosti dona Bosca pre mladých, sme povolání mať *veľké srdce*, ktoré prijíma a uznáva všetky zložky saleziánskej rodiny ako bratov a sestry; *vďačne a radostne prijímať odlišnosti* ako prejavy Ducha, ktorý hovorí mnohými jazykmi; *mať ochotu kráčať spoločne* k spoločnému cieľu, a tým je Božie kráľovstvo, ktoré chceme priniesť mladým a chudobným.

5.3 To, čo don Bosco počul a videl

Don Barberis, ktorého don Bosco v roku 1874 ustanovil za magistra novicov pre celú saleziánsku spoločnosť, na kanonizačnom procese pod prisahou dosvedčil, že don Bosco v roku 1876, keď existovali ešte len tri saleziánske domy, rozpovedal jeden sen. V ňom videl spoločnosť rozšírenú po celom svete. „Ľudia všetkých farieb pleti, najrozličnejších oblečení, z množstva národov tam boli zhromaždení... A bolo tam množstvo saleziánov, ktorí stáli na čele skupiniek chlapcov i dievčat. Potom prichádzali ďalší, s ďalšími skupinami, a potom ďalší a ďalší, ktorých už nepoznal, ale bolo ich veľmi veľa.“⁹⁸

O rok neskôr, v januári 1877, vo zvyčajnej výročnej prednáške zameranej na svätého Františka Saleského, obrátiac sa k všetkým „saleziánom, zapísaným a ašpirantom z oratória“, začal hovoriť o novom semienku, ktoré treba zasadiť, aby mohlo vzklíčiť. Hovoril o diele saleziánskych spolupracovníkov: „Ešte sa len začalo a už mnohí sú zapísaní... Nebude dlho trvať a uvidíme národy a mestá, ktoré budú spojené v Pánovi v duchovnom zväzku saleziánskej kongregácie... Neprejde veľa rokov a ľudia v mestách, ba ani celé národy sa nebudú odlišovať od saleziánov, iba ak tým, že nebudú bývať v saleziánskych domoch. Ak dnes je sto spolupracovníkov, ich počet vzrastie na tisíce, a keď nás budú tisíce, budú nás aj milióny, pričom sa budeme snažiť prijať a zapísať len tých najvhodnejších. Dúfam, že to bude Pánova vôľa.“⁹⁹

Dnes nemáme pred očami statické, ale dynamické uskutočnenie týchto slov. Nielenže sa naplnilo to, o čom don Bosco sníval vo svojich snoch, ktoré mu otvárali horizonty inak tajomnej budúcnosti, ale ešte sa aj má naplniť. „Don Bosco svojim saleziánom predostieral grandiózne projekty, niekedy takmer utopické,“ komentuje don Stella,¹⁰⁰ „a saleziánska rodina je jeden z týchto grandióznych projektov, ale aby nezostali iba utópiou, je v našich rukách, v rukách všetkých členov rodiny dona Bosca.“

Záver

Najdrahší spolubratia, vyzval som vás, aby ste rozprávali o dejinách vzniku našej kongregácie. Nuž dobre, ja som začal prvý, pokúsil som sa vám ich priblížiť. Neurobil som to len preto, aby sme

⁹⁸ MB XII, s. 466.

⁹⁹ MB XIII, s. 81.

¹⁰⁰ STELLA, P.: *Don Bosco nella storia della religiosità cattolica*. Vol. II: Mentalità religiosa e Spiritualità. Rím. LAS 1969, s. 368.

si spomenuli na to, čo bolo, ale usiloval som sa, aby som sa niečo z tej histórie aj naučil. Naše korene sú zároveň naším najlepším vodcom na ceste k tomu, aby sme pokračovali v písaní saleziánskej histórie v plnej vitalite a duchovnej plodnosti. Snažil som sa poukázať na tie prvky, ktoré podľa mňa zohrali rozhodujúcu úlohu pri úspešnom rozvoji tohto zázračného Božieho projektu. Sú to: mladí, naša identita zasvätených apoštolov, vernosť donovi Boscovi prostredníctvom stanov, uvedomenie si, že sme integrujúcou súčasťou saleziánskej rodiny a že v nej máme nenahraditeľnú animačnú úlohu.

Myslím, že nepreháňam, keď poviem, že na počiatku našej kongregácie **boli mladí**, ktorí sa stali skutočnými spoluzakladateľmi – spolu s donom Boscom. Niektorí mladí formovali počiatočné jadro, z ktorého neskôr vznikla kongregácia. Túžim, aby toto výročie obnovilo v každom saleziánovi odvahu predkladať mladým saleziánske zasvätené povolanie a aby sa toto obdobie stalo naozaj obdobím veľkej plodnosti v oblasti povolání.

Slávenie 150. výročia zrodu našej kongregácie nám musí pomôcť opäť si viac uvedomiť našu **identitu zasvätených osôb**, ktoré všetko vsadili na prvenstvo Boha, do nasledovania Krista, poslušného, chudobného a čistého, úplne nasadeného pre spásu mladých. Túto našu identitu musíme žiť radostne a prejavovať ju evanjelizačnou horlivosťou i pastoračným zanietením, inšpirovaní programom dona Bosca vyjadreným v hesle *da mihi animas, coetera tolle*.

Vedomie, že v našich stanovách sa nachádza celý don Bosco a že naša vernosť voči nemu je založená na vernosti životnému projektu, je výzvou na prehĺbenie nášho poznania, meditovanie a premodlenie našich **stanov**, ktoré nám ukazujú cestu vernosti charizme dona Bosca a nášmu povolaniu. Inými slovami, len ten salezián, ktorý si urobil zo stanov projekt svojho života, sa stane druhým donom Boscom, jeho živým obrazom. Táto cesta obrátenia smerujúca k čoraz plňšiemu uskutočneniu záväzkov zasvätenia, ktoré sú naznačené v našich stanovách, privedie každého jedného z nás k obnoveniu vlastnej rehoľnej profesie, ktoré sa uskutoční 18. decembra, v deň veľkého výročia. Toto sa môže stať východiskovým bodom opätovného obetovania nášho života Bohu a mladým. Tak to urobil aj don Bosco.

Napokon, silnejšie vedomie, že don Bosco nemyslel iba na jednu kongregáciu, ale vždy chcel vybudovať „široké hnutie osôb, ktoré rozličným spôsobom pracujú na spásu mládeže“ (S 5), nám musí pripomínať, že ako kongregácia máme v **saleziánskej rodine** osobitnú zodpovednosť za jednotu ducha a za bratskú spoluprácu. Nemôžeme žiť mimo nej, lebo je to naša rodina, a ona zase nemôže rásť a stávať sa početnejšou bez nás, bez svojho srdca, ktorým sa stávame prostredníctvom animácie.

Odozdvám najsvätejšej Márii, Matke Božej a Pomocnici kresťanov, všetkých vás a každého jedného osobitne zvlášť po tieto dni, keď slávime Zvestovanie Pána a radostne a s vďačnosťou spomíname na 75. výročie kanonizácie dona Bosca. Mária Pomocnica a don Bosco nám pomôžu žiť naše saleziánske povolanie radostne, veľkodušne, verne a nájsť v ňom cestu nášho posväcovania sa.

S láskou a úctou

Don Pascual Chávez Villanueva
hlavný predstavený